

બપોર

દ્વિતીય કસોટી : 2026
વિષય : ગુજરાતી (સા.પ્રવાહ)
ધોરણ : 11

બેઠક
નંબર

Date : 20-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A (પદ્ય વિભાગ)

- * નીચે આપેલા પ્રશ્નનો હેતુલક્ષી ઉત્તર લખો. (01)
- (1) “પરાજયની જીત” કાવ્યનું સ્વરૂપ જણાવો.
- * નીચે આપેલા વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (02)
- (2) અંધકારભરી ખીણમાં પક્ષીયુગલને શેના દર્શન થાય છે ?
- (A) દિવ્યપ્રકાશના (B) ભગવાનના
(C) આત્માના (D) ભૂતના
- (3) બીજું ઝાડ શા માટે જવા માંગતું નથી ?
- (A) વનમાં તેને ડર લાગે છે
(B) તેને વનમાં ગમતું નથી.
(C) તેને પોતે જ્યાં છે ત્યાં વધુ ગમે છે
(D) જેણે તેને ઉછેર્યો છે તેને ફળ, છાંયો આપવા માંગે છે
- * નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) (02)
- (4) ધૃષ્ટદ્યુમ્ન પ્રધાને કાગળમાં શો સંદેશો લખ્યો હતો ?
(5) ચૌદ ભુવનનો સ્વામી શી રીતે રાજી થાય ?
- * નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણથાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (02)
- (6) ‘સહી નથી’ ગઝલને આધારે શ્રદ્ધા વિશે કવિના વિચારો જણાવો.
- * નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો. (03)
- (7) “ભગવાનનો ભાગ” કાવ્યનો મધ્યવર્તી વિચાર સ્પષ્ટ કરો.

અથવા

“નાવિક વળતો બોલિયો” કાવ્ય અંતર્ગત નાવિકના ભક્તહૃદય વિશે નોંધ લખો.

વિભાગ : B (ગદ્ય વિભાગ)

- * નીચે આપેલા પ્રશ્નનો હેતુલક્ષી ઉત્તર લખો. (01)
- (8) ‘તપસ્વી સારસ્વત’ પાઠના લેખકનું નામ જણાવો.
- * નીચે આપેલા વિકલ્પમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી ઉત્તર લખો. (02)
- (9) સરસ્વતીચંદ્રના અભ્યાસ પછી જયશંકર વ્યાસને કોની ભૂમિકા ભજવવાનો મનોરથ જાગ્યો ?
- (A) સૌભાગ્યદેવી (B) અલકકિશોરી
(C) મેનારાણી (D) કુમુદસુંદરી
- (10) અધિકારનો જીન કેવો છે ?
- (A) આલા દરજ્જાનો. (B) નીચ કક્ષાનો
(C) સામાન્ય (D) સસ્તો

- * નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) (02)
- (11) સંસ્થા ચલાવવા તૈયાર થયેલા વિદ્યાર્થીઓએ અંતે શું કર્યું ?
- (12) 'અમૃતા' પાઠના લેખક ક્યારે રડી પડ્યા ? (02)
- * નીચેના પ્રશ્નોના ત્રણયાર વાક્યમાં ઉત્તર લખો.
- (13) ઝીણા ભરવાડનો પરિચય આપો. (03)
- * નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર ઉત્તર લખો.
- (14) "કર્મનો હિસાબ દરેકે ચૂકવવો જ પડે છે" આ વિધાન 'વાત એક શાપની' કૃતિને આધારે સમજાવો.

અથવા
"ભૂરાઈના દ્વાર પરથી" લોકકથાના આધારે શ્રીમંત માણસોની મનોવૃત્તિ વિશે સમજાવો.

વિભાગ : C (વ્યાકરણ વિભાગ)

- * નીચે આપેલા કોઈપણ બે સમાનાર્થી શબ્દો શોધીને લખો. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ) (01)
- (15) વિષાદ - ખિતાબ , ઈલકાબ
- (16) ઉપાધિ - અણસમજુ , મૂર્ખ
- (17) અબુધ - ગ્લાનિ , દુઃખ
- * નીચે આપેલા વાક્યોમાંથી કોઈપણ બે વાક્યોમાં રેખાંકિત શબ્દનો વિરોધી શબ્દ લખી (01)
- વાક્યનો અર્થ બદલાય નહીં તે રીતે વાક્ય ફરીથી લખવું. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ)
- (18) અલી માછીમારોનો મિત્ર બની જતો.
- (19) રાજરતનની માંગણીનો સ્વીકાર કર્યો.
- (20) આંખોમાં આશા આંજીને રમણિકલાલ એની સામે જોઈ રત્ના હતા.
- * નીચે આપેલા શબ્દસમૂહમાંથી કોઈપણ બે શબ્દસમૂહ માટે એક શબ્દ લખો. (01)
- (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ)
- (21) વિશિષ્ટ રીતે વાળ ઓળવા
- (22) ગુજરાત કે તેનું સાધન
- (23) ઘોડેસવાર જેમા પગ રાખે છે તે કડાં
- * નીચે આપેલા તળપદા શબ્દોના શિષ્ટ અર્થ લખો. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ) (01)
- (24) મસાણ
- (25) પોયરાં
- * નીચેના શબ્દોની સાચી જોડણી લખો. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ) (01)
- (26) પ્લેટફારમ
- (27) અલાઉદ્દિન
- * નીચેના શબ્દોના અર્થભેદ લખો. (પ્રત્યેકનો 0.5 ગુણ) (01)
- (28) જિન - જીન
- (29) લાકડી - લાડકી
- * નીચેના રૂઢિપ્રયોગનો અર્થ આપી વાક્ય પ્રયોગ કરો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) (01)
- (30) પાશરમાં પહેલી પૂણી

અથવા
(30) ઉપરવાળાની લાકડી વીઝવી

- * નીચે આપેલ પ્રશ્નોમાં દર્શાવેલ સૂચના મુજબ કોઈપણ ત્રણના ઉત્તર લખો. (પ્રત્યેકનો 1 ગુણ) (03)
- * નીચેના વાક્યમાં પ્રત્યય ખોટા વપરાયાં હોય તો સુધારી ફરીથી લખો.
- (31) હેમંત અને સમીર સામે જોઈની એ વૃદ્ધ ખૂલાસો કર્યો.
- * નીચેના વાક્યમાંથી સંયોજક શોધીને લખો.
- (32) પૂછ તો ખરો કે ક્યું કામ છે ?
- * નીચેના વાક્યમાં વિભક્તિ પ્રકાર ઓળખાવો.
- (33) એ ગેટવાળી શેરીમાં રહેતો.
- * નીચેના વાક્યમાં સંયોજક મૂકો.
- (34) આ શેરીવટો જોઈને હું ખૂબ વિહ્વળ થઈ જાઉં છું. _____ વીતેલા સમયમાં હું કેમેય કરી પાછા ફરી શકતો નથી.

વિભાગ : D (અર્થગ્રહણ)

- * નીચેનું કાવ્ય વાંચી તેની નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો. (04)

પ્યારા ગોવિંદના ગુણ ગાશું, રાણાજી !

અમે પ્યારા ગોવિંદના ગુણ ગાશું;

ચરણામૃતનો નિયમ હમારે, નિત્ય ઉઠી મંદિર જાશું રાણાજી

રાણોજી રૂઠશે તો રાજ તજાળશે, પ્રભુજી રૂઠે

રે મરી જાશુ રાણાજી

વિષના પ્યાલા રાણાજીએ મોકલ્યા, ચરણામૃત કરી લેશુ રાણાજી.

રામના નામનું જહાંજ બનાવશું, તેમાં બેસીને

તરી જાશું રાણાજી

બાઈ મીરા કહે પ્રભુ ગિરિધરના ગુણ

ચરણકમળ પરવારી જાશું. રાણાજી.....

પ્રશ્નો :

(35) મીરાં કોના ગુણ ગાવાની વાત કરે છે ?

(36) મીરાંબાઈને કયો નિયમ છે ?

(37) રાણાજીએ શું મોકલ્યું ?

(38) મીરાં શેમા બેસીને તરી જવાની વાત કરે છે ?

* નીચેનો ગદ્યખંડ વાંચી, તેની નીચે પૂછેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.

(04) 541

પ્રજા જીવનમાં કોઈ સંસ્થાને આધીનને ગુણલક્ષી નેતૃત્વની આવશ્યકતા છે કેમકે સંસ્થાની મર્યાદાનું બંધન હોય તો તેનું તેજસ્વી વ્યક્તિત્વ કલ્યાણકારી બને. મહાન શક્તિશાળી નેતાએ પણ પોતાની મર્યાદાથી સભાન રહેવું જોઈએ અને વ્યક્તિવાદનનો સમર્થન ન આપવું જોઈએ. અનુયાયીઓએ પણ કેવળ અંધશ્રદ્ધા કે વ્યક્તિપૂજાથી પોતાના નેતાના પૂર્ણાતિપૂર્ણ માની લેવાની ભૂલ ન કરવી જોઈએ; કેમ કે સમર્થમાં સમર્થ વ્યક્તિ પણ કોઈને કોઈ ક્ષેત્રમાં પામર હોય છે. પ્રજાજીવનમાં ગુણહીન વંશલક્ષી મહાનતાને દેશવટો આપી. ગુણલક્ષી મહત્તાસ્થાપિત કરવી એ જ પાયાનું કામ છે.

- સ્વામી સચ્ચિદાનંદજી

પ્રશ્નો :

(39) પ્રભુજીવનમાં શેની આવશ્યકતા છે ?

(40) કોણે પોતાની મર્યાદાથી સભાન રહેવું જોઈએ ?

(41) કોણ પામર હોય છે ?

(42) લેખકના મતે કયું પાયાનું કામ છે ?

* નીચે આપેલ બે વાક્યમાં યોગ્ય વિરામચિન્હો દર્શાવી ફરી લખો. (02)

(43) આ ઉપરાંત મારા અભ્યાસ માટે સરસ્વતીચંદ્ર માં બુદ્ધિપ્રકાશ માસિકનો ઉલ્લેખ થયો છે એટલે હું બુદ્ધિપ્રકાશ મેળવીને વાંચવા લાગ્યો આ રીતે મારો અભ્યાસ હું વધારતો હતો.

વિભાગ : E (લેખન સજ્જતા)

* નીચે આપેલ પંક્તિનો વિચાર-વિસ્તાર કરો. (03)

(44) “ દુઃખીના દુઃખની વાતો સુખી ન સમજી શકે,
સુખી જો સમજે પુરું, દુઃખ ના વિશ્વમાં ટકે.”

* નીચે આપેલા વિષયોમાંથી કોઈપણ એકવિષય પર આશરે 200 શબ્દોમાં નિબંધ લખો. (07)

(45) નારી તુ નારાયણી

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના : નારીની આજની સ્થિતિ -પ્રાચીનકાળમાં નારીનું સમાજમાં સ્થાન- ઉપસંહાર

અથવા

(45) ઓન લાઈન થઈ રહેલું વિશ્વ :

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના : ઈન્ટરનેટનો ઉપયોગ - ઓનલાઈન ખરીદી- બેન્કિંગ, શિક્ષણમાં ઉપયોગિતા- દૂરપયોગ-ઉપસંહાર.

અથવા

(45) મારો પ્રિય ઉત્સવ :

મુદ્દા : પ્રસ્તાવના : ઉત્સવપ્રિય ભારતીય પ્રજા- જુદા-જુદા ઉત્સવો- ઉત્તરાયણનો ઉત્સવ - ઉપસંહાર.

11

4

NOON

SECOND EXAM:25-26

SUB : English (013) (SL)

STD :11 (GEN & SCI.)

065
142

Date : 27-01-26

Time :12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

SECTION : A

● Write whether the sentences are true or false. (02)

- (1) Arunima Sinha was successful at climbing the Everest.
- (2) At the end , Fr. Brown fooled Flambeau.

● Find and write the nearest meanings. (02)

- (3) menace : threat - support- weakening-safety
- (4) persuade : awaken - guide- bully-covince

● Select the most appropriate language functions from the (03) brackets and write them against the sentences.

[expressing choice, alternate choice, habitual past, contrast]

- (5) Though the soup was tasty , Rina didn't like it.
- (6) Riken would rather take tea than take coffee.
- (7) Smita neither cooked food nor wrote her homework.

● Choose and write the appropriate response to complete the conversation. (02)

(8) Sawan: Which channel would you like to watch ?

Priyanka: _____(expressing choice)

- (A) I want to watch Discovery channel.
- (B) I hate to watch TV channels.
- (C) I neither watch TV nor movie.
- (D) I would rather watch Discovery than star plus.

(9) Rahul: Where did you use to live ?

Payal: _____ [Habitual Past]

- (A) I use to live in Ahmedabad.
- (B) I was used to live in Ahmedabad.
- (C) I used to lived in Ahmedabad.
- (D) I used to live in Ahmedabad.

- Select the most appropriate question to get the underlined (02) word / phrase as answer.

(10) Neela has been writing since morning.

- (A) Since when has Neela writing ?
- (B) When has Neela sung ?
- (C) Since when has Neela been singing ?
- (D) Since when has been Neela singing ?

(11) Rahul wrote an essay to win the prize.

- (A) What did Rahul write to win the prize ?
- (B) Who wrote an essay to win the prize ?
- (C) For which prize did Rahul write an essay ?
- (D) Why did Rahul write an essay ?

SECTION : B

- Read the extracts and answer the questions. (06)

* Choosing a career is one of the most important decisions we have to make in our lives. The jobs we select have far reaching consequences in our lives. It has also an impact on everything from our lifestyle to family interactions to health. Career is an important part of our identity.

Sometimes it's hard to decide what you really want to do.

(12) Why is choosing a career one of the most important decisions ?

(13) What is important part of our personality ?

* Touch, pressure and pain-all require direct contact. Usually, hearing and sight are like smell-long distance senses. Smell has its advantages: sight is dependant on the sun and is to a great extent useless at night but smell is on day and night duty. Also, hearing is dependant on the production of sound. If animal A is trying to locate animal B, animal B may succeed refraining from making a sound.

(14) Which senses need direct contact ?

(15) What is hearing dependent on ?

* " Behind that tree", said Father Brown, pointing, " are two strong policemen and the greatest detective alive. How did they come here, do you ask ? I brought them, of course ! How did I do it ? Why, I'll tell you if you like ! Lord bless you, we have to know twenty such things when we work among the criminal classes ! Well, I wasn't sure you were a thief. So I just tested you to see if anything would make you show yourself. A man generally makes a small scene if he finds salt in his coffee; if he doesn't, he has some reason for keeping quiet. I changed the salt and sugar, and you kept quiet. A man generally objects if his bill is three times too big. If he pays it, he has a motive for passing unnoticed. I increased your bill, and you paid it."

(16) Who were behind the tree ?

(17) What did the man do when the bill increased ?

- Fill in the blanks with the appropriate words given in the (02) brackets. [Que. 18 and 19]

[drag, erupt, phantom, inaudible]

Vishal and Natasha visited the drama. They thought that the story was _____ (18). They also opined that the music system was so badly arranged that the dialogues were _____ (19).

SECTION : C

- Read the following passage and answer the questions. (03)

* Mullah Nasruddin, a preacher, entered a hall where he wanted to give a sermon. The hall was empty except for a young stable groom seated in the front row. The Mullah, pondering whether to speak or not, finally said to the groom, "You are the only one here. Do you think I should speak or not?" The groom said to him, "Master, I am but a simple man and do not understand these things, but if I came into the stable and saw that all the horses had run off and only one remained, then I would feed it nevertheless." The Mullah took this to heart and began to preach. He spoke for over two hours.

(20) Why did Mullah Nasruddin come to the hall?

(21) Who was in the hall when Mullah entered into it?

(22) Whom did Mullah consult before giving his sermon ?

- (23) Read the following passage and write its summary. Suggest a suitable title to it. (03)

Yudhishtira turned on Shakuni like a wolf at bay, 'I still have wealth more precious than gold,' he declared, 'I will play you with my brothers, Nakula, I stake for my kingdom.' Once more the dice fell against him. 'Curses on you,' he cried. 'Here is Sahadeva. I stake Sahadeva against Nakula and my kingdom.' He lost again, A murmur went round the pavillion, but no one spoke. Now at last Yudhishtira's proud head dropped on his breast. He was very weary. Shakuni saw that he must be roused again to anger and he made a cruel cunning speech.

"Nakula and Sahadeva are mine," he said, "But after all they are the sons of Madri, not the sons of Kunti. Perhaps you dare not risk Arjuna and Bhima."

The words stung Yudhishtira like a poisoned arrow. "You black-hearted villain," he cried, "how dare you seek to divide me from those I love! I despise your tricks. I stake the hero Arjuna to win back my brothers and my kingdom. The dice fell and shakuni won."

- Read the stanza and answer the questions. (02)

But remember, please, the Law by which we live,
We are not built to comprehend a lie,
We can neither love nor pity nor forgive.
If you make a slip in handling us, you die!

- (24) What is the law of machines?
(25) What cannot be done by machines?

SECTION : D

- Do as directed. (02)

(26) Krupa saw an accident. Pravin crosses the road. She was following him.

Start like this : An accident was seen by Krupa.

- Render the following dialogue into indirect speech. (03)

(27) Mahesh: Are you going to visit the library today?
Bhavesh: No, I'm not sure.
Mahesh: You will enjoy reading books.

- Complete the sentences choosing correct option. (02)

(28) _____ the Narmada. (comparing)

- (A) No other rivers of India are as holy as.
(B) very few rivers of India are as holy as.
(C) No other river of India are as holy as
(D) very few river of India is as holy as.

(29) When Ajay was in army, he _____. (habitual Past)

- (A) he used to run for five km.
(B) he was used to run for five km.
(C) he began used to run for five km.
(D) he used to running for five km.

- Combine the following sentences to make a meaningful sentence. (02)

(30) The boys wanted to play outside. It started raining. They had to stay indoor.

- Complete the passage choosing the correct option from the brackets. [Que. 31 and 32]

I met _____ (31) (a, an, the) European. He was struggling but none of the fellow _____ (32) (passengers, passenger, train passenger) came for help

SECTION: E

- (33) Study the following table and write a paragraph in about 80 words. (03)

Mobile Phone - Health effect data Table				
No	Health issue	Cause	Effect	Date
1	Eye strain	long screen use	dry eyes	you blink 50 % less
2	Poor sleep	night phone use	late sleep	Delay 40 min
3	Neck pain	looking down	stiff neck	pressure 25 kg
4	Headache	bright screen	pain	40 % more cases

- Write a paragraph in about 150 words using the key words. (05) (any one)

(34) Ill effects of more screen time :

[Points: eye sight, laziness, social communication, loss of imagination, Reading habits, addiction]

OR

- (34) Effective interview skills
[Points : preparation - entering room - nervousness and fear - confidence- appearance and manners- positivity]

OR

- (34) My Health plan
[Points: Daily routine - Diet - Habits- healthy and junk food - yoga- exercise- mental - physical exercise - spriritual approach]

- (35) Write a speech on ' How to give first Aid" to the students (04) of your school.
[Points : What is first Aid - different problems , different techniques- process - precautions]

OR

- (35) Write an application for the post of a Science teacher in secondary section of a school.

SECTION - 3

• (33) Study the following table and write a paragraph in about 80 words.

No.	Health Issue	Cause	Effect	Prevention
1	The skin	Excessive sun	Itchy and red	Use sunscreen
2	Headache	Stress and tension	Blurred vision	Relaxation
3	Stomach pain	Irregular diet	Loss of appetite	Regular diet
4	Weakness	Lack of exercise	Low energy	Regular exercise

Write a paragraph in about 150 words using the key words (10)

Date: 19-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

* નીચે આપલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ) (10)

- (1) નીચેનામાંથી કયો શબ્દ કે શબ્દસમૂહ આધારવિધાન નિર્દેશક છે ?
(A) એટલે (B) પરિણામે (C) માટે (D) કારણકે
- (2) સર્વદેશી નિષેધવાચક વિધાનનું પ્રતીક કયું છે ?
(A) હા (B) હ (C) ના (D) ન
- (3) કેવા પ્રકારના વિધાનનું પરિવર્તન શક્ય નથી ?
(A) 'હા' (B) 'ના' (C) 'હ' (D) 'ન'
- (4) 'આજે રજા નથી' આ સંયુક્ત વિધાનની પ્રાતીક રજૂઆત કઈ રીતે થઈ શકે ?
(A) p~ (B) p. (C) ~p. (D) ~ ~p.
- (5) 'કાં તો... અથવા' માટે કયા તાર્કિકકારકનો ઉપયોગ થાય છે ?
(A) V (B) & (C) -> (D) <->
- (6) બે કે તેથી વધારે કારકોના ઉપયોગ વડે રચાયેલા વિધાનને શું કહે છે ?
(A) સાદું વિધાન (B) જટિલ સંયુક્ત વિધાન
(C) સંયુક્ત વિધાન (D) શરતી વિધાન
- (7) જટિલ સંયુક્ત વિધાનનો પ્રકાર શેના આધારે નક્કી થાય છે ?
(A) સર્વોપરી કારક (B) ગૌણ કારક
(C) તાર્કિક કારક (D) સત્યતાકલનલક્ષી કારક
- (8) 'હાપણ' કે 'વિવેક' માટે શેની અનિવાર્યતા છે ?
(A) ચિંતન (B) ધ્યાન
(C) સ્વચિંતનશીલતા (D) ધારણા
- (9) સૂક્ષ્મ ચિંતન એટલે શું ?
(A) શ્રવણ (B) મનન (C) નિદિધ્યાસન (D) ધ્યાન
- (10) સમગ્ર જગતનું ઉપાધાનકારણ કયું છે ?
(A) પ્રકૃતિ (B) જીવ (C) ઈશ્વર (D) પુરુષ

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ) (05)
- (11) સત્યજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે કરવામાં આવતી માનસિક પ્રવૃત્તિ એટલે શું ?
  - (12) મધ્યપદી અનુમાનમાં આધારવિધાન કેટલાં હોય છે ?
  - (13) કારકનું ક્ષેત્ર એટલે શું ?
  - (14) 'Philosophy' નો શાબ્દિક અર્થ લખો.
  - (15) ગુણોના પરિવર્તનના પ્રકારો કેટલા છે ?

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 23 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10)
- (દરેકના 2 ગુણ)
- (16) અનુમાનની વ્યાખ્યા અપો.
  - (17) 'વર્ગ' એટલે શું ?
  - (18) અવ્યાપ્ત પદ એટલે શું ?
  - (19) વિરોધાશ્રિત અનુમાનના પ્રકારોનાં નામ લખો.
  - (20) વિધાનપરક અચલની વ્યાખ્યા આપો.
  - (21) જટિલ સંયુક્ત વિધાનના પ્રકારોના નામ જણાવો.
  - (22) તત્ત્વજ્ઞાનનું મહત્ત્વનું કાર્ય શું છે ?
  - (23) તત્ત્વજિજ્ઞાસા એટલે શું ?

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 to 31 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (15)
- (દરેકના 3 ગુણ)
- (24) 'તર્કશાસ્ત્ર રૂપલક્ષી શાસ્ત્ર છે.' ચર્ચા કરો.
  - (25) આધારવિધાન અને ફલિતવિધાનને ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (26) નિરુપાધિક વિધાનનાં અંગો જણાવી તેની ઉદાહરણ સહિત સમજૂતી આપો.
  - (27) નીચે આપેલાં વિધાનનાં આશ્રયાશ્રિત વિરોધી, અંશ વિરોધી કે ઉપવિરોધી અને પૂર્ણ વિરોધી વિધાનો લખો.
સર્વ સંતોષી માણસો સુખી વ્યક્તિઓ છે.
  - (28) નીચે આપેલાં વિધાનનાં આશ્રયાશ્રિત વિરોધી, અંશ વિરોધી કે ઉપવિરોધી અને પૂર્ણવિરોધી વિધાનો લખો.
કોઈ પણ વીર પુરુષ ડરપોક વ્યક્તિ નથી.
  - (29) પ્રતીકોનું મહત્ત્વ ઉદાહરણ સહિત સમજાવો.
  - (30) નીચે આપેલાં જટિલ સંયુક્ત વિધાનો માટેના સત્યતાકોષ્ટકો રચો અને તેની સમજૂતી આપો.
~P <-> ~ Q

- (31) નીચે આપેલા ફકરા પરથી માગ્યા મુજબ પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

જગતની ઉત્પત્તિ મૂળ બે તત્ત્વો પર આધારિત છે. (i) પુરુષ અને (ii) પ્રકૃતિ. પુરુષ ચેતન છે જ્યારે પ્રકૃતિ જડ છે. આ બંનેના સંયોગથી કે સહયોગથી જગતની ઉત્પત્તિ થાય છે. જગતની ઉત્પત્તિ પૂર્વેની અવસ્થામાં પ્રકૃતિના ત્રણ ગુણો (સત્ત્વ, રજસ, તમસ)ની સામ્યાવસ્થા હોય છે. આ સામ્યાવસ્થામાં જ્યારે ગુણોની વિષમતા પ્રવર્તે છે ત્યારે સૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ થાય છે.

પ્રશ્નો :

- (1) જગતની ઉત્પત્તિ મૂળ કેટલા તત્ત્વો પર આધારિત છે ?
- (2) પ્રકૃતિના કેટલા ગુણો છે ?
- (3) સામ્યાવસ્થાના ગુણોમાં શું પ્રવર્તે છે ?

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 to 34 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10)
- (દરેકના 5 ગુણ)
- (32) વિકલ્પન એટલે શું તેનું ઉદાહરણ, પ્રાતીક રજૂઆત, રૂપ અને સત્યતામૂલ્યના નિયમો સત્યતાકોષ્ટક દ્વારા સંજાવો.
  - (33) કૌંસના ઉપયોગને લગતા નિયમો અને તેના ફાયદાઓ સમજાવો.
  - (34) નીચે આપેલા ફકરા પરથી માગ્યા મુજબના પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

વૈશેષિક દર્શનના પ્રણેતા કણાદમહર્ષિ છે. ન્યાય દર્શન જેવી જ વિચારસરણી વૈશેષિક દર્શન ધરાવે છે. ન્યાયની માફક વૈશેષિક દર્શન પણ ચાર પ્રમાણો સ્વીકારે છે. વૈશેષિક દર્શનનું દ્રષ્ટિબિંદુ, ન્યાયદર્શનના જીવ, જગત, આત્મા અને ઈશ્વર અંગેના દ્રષ્ટિબિંદુ જેવું જ છે-સમાન છે. વૈશેષિક દર્શન જ્ઞાનના વિષયોની સવિશેષ વિચારણા કરે છે. વૈશેષિક દર્શન સમગ્ર જગતને સાત પદાર્થોમાં વિભાજિત કરે છે. આ સાત પદાર્થો (i) દ્રવ્ય (ii) ગુણ (iii) કર્મ (iv) સામાન્ય (v) વિશેષ (vi) સમવાય (vii) અભાવ છે. 1થી બૌદ્ધિક શક્તિનો બચાવ થાય છે.

પ્રશ્નો :

- (1) વૈશેષિક દર્શનના પ્રણેતા કોણ છે ?
- (2) વૈશેષિક દર્શન કયાં દર્શન જેવી જ વિચારસરણી ધરાવે છે ?
- (3) વૈશેષિક દર્શન કેટલા પ્રમાણોનો સ્વીકાર કરે છે ?
- (4) વૈશેષિક દર્શન સમગ્ર જગતને કેટલા પદાર્થોમાં વિભાજિત કરે છે ?
- (5) સમગ્ર જગતના સાત પદાર્થોના નામ જણાવો.

अपोर

द्वितीय कसोटी : 2026

विषय : संस्कृत

धोरण : 11

पेडक

नं०२

Date: 21-01-26

Time: 12:00 to 2:00

कुल गुण 50

विभाग : A

- अधोदत्तं पद्यखण्डस्य गुर्जरभाषायाम् अनुवादं कुरुत । (०४)
नीचे आपेला पद्यखंडनो मातृभाषाभां अनुवाद करो. (गमे ते अेक)
(1) न तत्र सूर्यो भाति न चन्द्रतारकं
नेमा विद्यतो भान्ति कुतोऽयमग्निः ।
तमेव भान्तमनुभाति सर्वं
तस्य भासा सर्वमिदं विभाति ॥
(2) नानोभावोसम्पन्नं नानावस्थान्तरात्मकम् ।
लोकवृतानुकरणं नाटयमेतन्मया कृतम् ॥
  - विवरणात्मिक टिप्पणी लिखत । (०२)
विवरणात्मिक नोंध लपो.
(3) भगवद्गीता
अथवा
(3) अभिनय
  - श्लोकपूर्ति कुरुत । (०२)
श्लोकपूर्ति करो.
(4) एकेनापि .....कुलं यथा ॥
अथवा
(4) बल्ली वेष्टयते.....पश्यन्ति पादपाः ॥
  - यथास्वं विकल्पं चित्वा लिखत । (दरेकनो १ गुण) (०२)
नीचे आपेला विकल्पमांथी योग्य विकल्प पसंढ करी साथो जवाब लपो.
(5) अम्बुराशिः इति शब्दस्य कः पर्यायः ?
(A) समुद्रः (B) नभः (C) तपोवनम् (D) पर्वतः
(6) मूढः किं न त्यजति ?
(A) पापाचरणम् (B) कालम् (C) आत्मानम् (D) मरणम्
- विभाग : B
- अधोलिखितस्य गद्यखण्डस्य अनुवादं कुरुत । (०४)
नीचे आपेला गद्यखंडनो मातृभाषाभां अनुवाद करो. (गमे ते अेक)
(7) कालिदासः सधः एव रज्जुं साधयितुं प्रयत्न परोऽभवत् । तेन पूर्वं रज्जुः समानीता ।
ततः तेन सा रज्जुः स्थालिकायां स्थापिता । स्थालिकायां स्थापितायां रज्जौ कालिदासः
अग्निं प्राक्षिपत् । स्थालिकायां स्थिता रज्जुः यथा यथा अग्निमयी जाता तथा तथा
भस्मत्वेन परिणमिता । एवं कालिदासेन भस्मना रज्जुः निर्मिता ।

(8) सर्वेषां जनानामियं कामना भवति यदस्मदीयं व्यक्तित्वं महत् स्थात्। साम्प्रति के समाजे तु व्यक्तित्वस्य निर्माणाय जनाः विशेषतः प्रयत्नरताः सन्ति। विविधेन उपायेन विविधया च क्रियया ते स्वकीयं व्यक्तित्वं विकासयतुं प्रयन्ते। परन्तुत्र किमिदं व्यक्तित्वम् इत्येकः महान् प्रश्नः। अस्य प्रश्नस्य सर्वसम्मतम् उत्तरं न सम्भाव्यते। वस्तुतः मानवीयस्य व्यक्तित्वस्य स्वरूपं विभिन्नमसित।

- विवरणात्मिक टिप्पणीं लिखत। (०२)
विवरणात्मिक नोंध लभो.

(9) आर्यपुत्र

अथवा

(9) अभियोग

- अधोदत्तानां रिक्तस्थानानां पूर्तिं कुरुत। (६२६-६३० १ गुण) (०२)
भाली जग्या पूरो.

(10) अहं _____ रूप्यकाणां सहस्रं दास्यामि। (तस्मै , तस्य)

(11) _____ प्रसीदति न सीदति। (लोकः जनः प्रजाः)

- अधोदत्तेभ्यः विकल्पेभ्यः समुचितम् उत्तरं लिखत। (६२६-६३० १ गुण) (०२)
नीचे आपेक्षित विकल्पभांशी योग्य विकल्प पसंद करी साथे जवाब लभो.

(12) नापेक्षितो गुरुजनः इति कः वदति ?

(A) शकुन्तला (B) गौतमी (C) राजा (D) शारदूतः

(13) कस्य कुटिलता प्रायः सर्वत्र विराजते ?

(A) मानवस्य (B) देवस्य (C) किन्तोः (D) राज्ञः

विभाग : C

- अधोदत्तानां गद्यखण्डानां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत। (०४)
नीचे आपेक्षित गद्यखण्डाने वांशीने संस्कृतभां प्रश्नानां जवाब लभो.

(14) स्वायम्भुवस्य मनोः वंशे अङ्गनामकः राजा अभवत्। सः दयालुः धर्मनिरतः च आसीत्। तस्य वेननामकः पुत्रः समभवत्। सः क्रूरः अधर्मनिरतः य आसीत्। तेन यज्ञदानादीनि सत्कर्मणि निषिद्धानि दुर्जनाः सत्कारिताः सज्जनां य दुष्कारिताः फलतः चौरादीनां प्रवृत्तिः सर्वत्र प्रवर्तिता। सज्जनानां धनं धान्यं च दुर्जनेः परिहृतम्। यज्ञ-कर्माभावे दुर्भिक्षः प्रावर्तत।

प्रश्नो : (A) अङ्गनामकः राजा कस्य वंशे अभवत् ?

(B) वेनः कीदृशः आसीत् ?

(C) वेनेन के सत्कारिताः के च दुष्कारिताः ?

(D) केषां प्रवृत्तिः सर्वत्र प्रवर्तिता ?

- समीक्षात्मकं टिप्पणीं लिखत। (गमे ते अेक) (०२)

समीक्षात्मक नोंध लभो.

(15) शकुन्तलाने ओणभवामां दुष्यंतने धयेली द्विधा

(16) मानवनी सांसारिक स्थिति

- अधोदत्तं संसदर्थं स्पष्टीकरणं कुरुत। (गमे ते अेक) (०२)
संसदर्थं लभो.

(17) तस्य भासा सर्वमिदं विभाति।

(18) सर्वा आशा मम मित्रं भवन्तु।

- अधोदत्तं वाक्यं कः वदति इति चित्वा लिखत। (६२६-६३० १ गुण) (०२)
नीचेना वाक्यो कोष भोले छे. ते ओणभो.

(19) पावकः खलु वचनोपन्यासः।

(20) किम् अत्रभवती मया परिणीतपूर्वा।

विभाग : D

- अधोदत्तानां गद्यखण्डानां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतभाषायां लिखत। (०३)
नीचेना अपठित गद्यखण्डाने वांशीने संस्कृतभां प्रश्नानां जवाब लभो.

(21) यत्र स महाभारते शकुनिवधः आश्रमे न पुराणे वायुप्रलपितम् वयः परिणामेन द्विजपतनम् उपवनचन्दनेषु जाड्यम् अग्निनां भूतिमत्वम् एककानां गीतश्रवणम् आसीत्।

प्रश्नो : (A) शकुनिवधः कुत्र न आसीत् ?

(B) वायोः कुत्र प्रलपितम् ?

(C) जाड्यं कुत्र आसीत् ?

- अधोदत्तानां प्रश्नानां गुर्जरभाषायाम् उत्तराणि लिखत। (कोई पक्ष भे) (०४)
नीचेना प्रश्नानां गुजरातीभां उत्तर लभो.

(22) सांप्रत समयभां लोको कथं भावतभां वधु प्रयत्नरत थर्ध रक्षया छे ?

(23) अेकवार भोजे जनसभाभां शी ज़ाहेरत करी ?

(24) शंकरे केवा कामदेवने ज़ोयो ?

- अधोदत्तानां रिक्तस्थानां पूर्तिं कुरुत। (०३)
भाली जग्या पूरो.

(25) पृथोः पितुः नाम _____ आसीत्। (वेनः, मनुः)

(26) सः _____ नित्यानाम्। (नित्यः, अनित्यः)

(27) समानेन वो _____ जुहोमि। (अग्निना, हविषा)

- પરિચયાત્મિકાં ટિપ્પણી લિખત । (કયોશ્ચિત દ્વયોઃ) (કોઈ પણ બે) (૦૪)
પરિચયાત્મક નોંધ લખો.
(28) પ્રતિમાનાટક
(29) પંચતંત્ર
(30) ઉપનિષદ
- છન્દઃ અથવા અલંકારં સ્પષ્ટં કુરુત । (કોઈ પણ એક) (૦૨)
છંદ-અલંકાર સમજાવો.
(31) મંદાકાન્તા છંદ ઉદાહરણસહિત સમજાવો.
(32) રૂપક અલંકાર ઉદાહરણસહિત સમજાવો.
- અઘોદત્તાનાં પ્રશ્નાનાં વિકલ્પેભ્યઃ યચિતં વિકલ્પં ચિત્વા ઉત્તરં લિખત । (દરેકનો ૧ ગુણ) (૦૪)
નીચેના વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરી જવાબ લખો.
(33) કોઈ વ્યક્તિ કે વસ્તુ બે તરફ લાભ આપે ત્યારે કયો ન્યાય વપરાય છે ?
(A) સૂચિકટાહન્યાય (B) દેહલીદીપક ન્યાય
(C) સિંહાવલોકન ન્યાય (D) જ્વલનબિન્દુનિપાત ન્યાય
(34) સરળ કાર્ય પ્રથમ કરવું અને કઠિન કાર્ય પછી કરવાના મનોવલણને દર્શાવતા કયા ન્યાયનો ઉપયોગ થાય છે ?
(A) સૂચિકટાહ ન્યાય (B) દેહલીદીપક ન્યાય
(C) જ્વલનબિન્દુનિપાત ન્યાય (D) સિંહાવલોકન ન્યાય
(35) ઋગ્વેદ કેટલા પ્રકારે વિભાજિત છે ?
(A) 2 (B) 5 (C) 4 (D) 7
(36) આયુર્વેદનો પ્રેરણાદાયી ગ્રંથ કયો ?
(A) ઋગ્વેદ (B) સામવેદ (C) અથર્વવેદ (D) યજુર્વેદ

બપોર

દ્વિતીય કસોટી : 2026

વિષય : ભૂગોળ

ધોરણ : 11

બેઠક
નંબર

Date: 29-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

* નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (10) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)

- (1) નિહારિકીય વાદળ સિદ્ધાંત રજૂ કરનાર....
 (A) કાન્ટ (B) વાઈજાસ્કર
 (C) મોલ્ટન (D) ચેમ્બરલેન
- (2) શનિના ઉપગ્રહનું નામ જણાવો.
 (A) ટાઈટન (B) ચંદ્ર (C) એરોન (D) ટિટોન
- (3) પૃથ્વીનું ભૂગર્ભ કયા નામે ઓળખાય છે ?
 (A) સાર્થમા (B) સિયાલ (C) નિક્કે (D) મૅન્ટલ
- (4) પૃથ્વી સપાટી પર જલાવરણનો કુલ વિસ્તાર કેટલા ટકા છે ?
 (A) 70 (B) 72 (C) 71 (D) 80
- (5) આરસપહાણ ખડક કયા પ્રકારના ખડકનું દ્રષ્ટાંત છે ?
 (A) આગ્નેય (B) પ્રસ્તર
 (C) રૂપાંતરિત (D) જવાળામુખી
- (6) વાતાવરણમાં સૌથી ભારે વાયુ કયો છે ?
 (A) નાઈટ્રોજન (B) ઓક્સિજન
 (C) હિલિયમ (D) કાર્બનડાયોક્સાઈડ
- (7) સૂર્યઘાત માપવા માટે કયા સાધનનો ઉપયોગ થાય છે ?
 (A) થરમોમિટર (B) બેરોમિટર
 (C) પાયરેનોમિટર (D) લૅક્ટોમિટર
- (8) કયા પવનો બરફલક્ષી છે ?
 (A) લૂ (B) ચિનૂક
 (C) હરમેટન (D) નોર્વેસ્ટર
- (9) ચેરાપૂંજી ભારતના કયા રાજ્યમાં આવેલું છે ?
 (A) અસમ (B) મેઘાલય
 (C) અરુણાચલ પ્રદેશ (D) નાગાલેન્ડ
- (10) બે ક્રમિક અક્ષાંશવૃત્તો વચ્ચે કેટલા કિમીનું અંતર હોય છે ?
 (A) 139 (B) 122 (C) 111 (D) 211

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ (05))
- (11) મૃદાવરણની સરેરાશ જાડાઈ કેટલા કિમીની છે ?
  - (12) ખંડ પ્રવહનના સિદ્ધાંતને કઈ રમત દ્વારા સમજાવી શકાય ?
  - (13) સ્વસ્થાનીયજમીન એટલે શું ?
  - (14) પ્રથમ શ્રેણીનાં ભૂમિસ્વરૂપો જણાવો.
  - (15) કયા પવનો કાળ વૈશાખી તરીકે ઓળખાય છે ?

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 23 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10) (દરેકના 2 ગુણ)
- (16) હાલની વૈશ્વિકસમસ્યાઓ કઈ કઈ છે ?
  - (17) નકશામાં પ્રમાણમાપ દર્શાવવાની ત્રણ પદ્ધતિઓ કઈ કઈ છે ?
  - (18) હવામાન અને આબોહવાની વ્યાખ્યા આપો.
  - (19) વાતાવરણના મુખ્ય ચાર આવરણો કયાં કયાં છે ?
  - (20) પૃથ્વીની સપાટીથી ઊંચે જતા તાપમાન ઘટે છે - કારણ આપો.
  - (21) સ્થાનિક પવનોના નામ જણાવો.
  - (22) ઉનાળામાં બાષ્પીભવનની પ્રક્રિયા ઝડપી બને છે ? ભૌગોલિક કારણો આપો.
  - (23) શિયાળામાં ગુજરાત અને રાજસ્થાનમાં કેટલીવાર ઠંડીનું મોજું ફરી વળે છે. ભૌગોલિક કારણ આપો.

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 to 31 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (15) (દરેકના 3 ગુણ)
- (24) જ્વાળામુખીની સર્જનાત્મક અસરો વર્ણવો.
  - (25) “ વૈશ્વિક તાપવૃદ્ધિ ” ટૂંકનોંધ લખો.
  - (26) સૂર્યઘાતના વિતરણ પર અસર કરતાં પરિબળો જણાવી બે સમજાવો.
  - (27) “ તાપમાન વ્યૂત્ક્રમણ ” ટૂંકનોંધ લખો.
  - (28) વાદળ એટલે શું ? વાદળના વિવિધ પ્રકારો આકૃતિ સાથે સમજાવો.
  - (29) ધનીભવન એટલે શું ? ધનીભવનનાં સ્વરૂપો જણાવી કોઈપણ બે સમજાવો.
  - (30) સ્થાનિક સમય ટૂંકનોંધ લખો.

- (31) નીચે આપેલ ફકરો વાંચી ફકરાની નીચે આપેલા 03 પ્રશ્નોના જવાબ આપો. કોઈ પણ પદાર્થ કે ઘટના સાથે સીધા ભૌતિક સંપર્કમાં આવ્યા સિવાય દૂરથી કોઈ ઉપકરણની મદદ વડે તે પદાર્થ કે ઘટનાના ગુણધર્મોની માહિતી મેળવવાની પદ્ધતિને દૂર સંવેદન પદ્ધતિ કહેવાય છે. 1960 માં ઈવલીન પ્રુટ નામનાં ભૂગોળવેતાએ સર્વ પ્રથમ રિમોટ સેન્સિંગ શબ્દનો પ્રયોગ કર્યો. આ પદ્ધતિની પ્રક્રિયાની શરૂઆત તો જીવસૃષ્ટિની ઉત્પત્તિ થઈ ત્યારથી ગણી શકાય. આપણી પાંચ ઈન્દ્રિયો જુદા, જુદા સંવેદનો અનુભવે છે. એક ઈન્દ્રિય અન્ય કોઈ પણ ઈન્દ્રિયનું સંવેદન અનુભવી શકતી નથી આમ પ્રત્યેક ઈન્દ્રિય એક સંવેદક છે. આજની દૂર સંવેદન ટેકનિકની આ મૂળભૂત સંકલ્પના છે અને અહીં પૃથ્વીની માહિતી મેળવવાનો હેતુ હોય છે. પ્રાચીન તથા અર્વાચીન પ્રવાસ વર્ણનો તેમાં આવેલા ચિત્રો, ફોટા, નકશા, ફિલ્મો વગેરે માધ્યમો દ્વારા પૃથ્વી વિશેની જાણકારી મળે છે. હવે તેમાં હવાઈ ફોટા તથા ઉપગ્રહ છબીઓનો સમાવેશ થાય છે. ઉપગ્રહો દ્વારા પૃથ્વીની સપાટીના જે ફોટા લેવામાં આવે છે તેને ઉપગ્રહ છબી કહેવાય છે. દૂર સંવેદન રેકનિકમાં વિમાનો તથા ઉપગ્રહોમાંથી લેવાયેલા ફોટા ઈમેજરી પર આધારિત હોય છે. બલૂન કે વિમાનમાં ગોઠવેલ કેમેરા દ્વારા પૃથ્વી સપાટીના જે ફોટા લેવામાં આવે તે એરીયલ ફોટા કહેવાય છે.

પ્રશ્નો :

- (1) રિમોટ સેન્સિંગ શબ્દનો સૌ પ્રથમ ઉપયોગ ક્યારે અને કોણે કર્યો.
- (2) ઉપગ્રહ છબી એટલે શું ?
- (3) એરિયલ ફોટા કોને કહેવામાં આવે છે ?

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 to 34 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10) (દરેકના 5 ગુણ)
- (32) પર્વતની વ્યાખ્યા આપી તેના પ્રકારો વિશે સમજૂતી લખો.
  - (33) પવન એટલે શું ? પવનના પ્રકારો જણાવી કોઈપણ એક સમજાવો.
  - (34) નીચે આપેલ ફકરો વાંચી ફકરાની નીચે આપેલા 05 પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

જ્યારે ભિન્ન ભિન્ન તાપમાન ધરાવતા બે વાયુપ્રવાહો સામ સામે આવે છે ત્યારે પરસ્પર ભળી જવાબે બદલે અથડાય છે. તેમના મિલનસ્થાન પાસે આનું દબાણ એકાએક ઘટી જાય છે. આ વિસ્તારમાં ચક્રવાતના ઉદભવની શરૂઆત થાય છે. ચક્રવાતના કેન્દ્રમાં હવાનું હલકું દબાણ હોય છે અને કેન્દ્રથી દૂર જતાં દબાણ ભારે થતું જાય છે. પૃથ્વીની ધરીભ્રમણ ગતિને લીધે પવનો મધ્યના હલકા દબાણ તરફ ઘસી આવીને ચક્રવાતો લઈને જમીન સપાટી ઉપરથી ઊંચે ચડે છે. ચક્રવાતમાં પવનોની ગતિ ઉત્તર ગોળાર્ધમાં ઘડિયાળનાં કાંટાં ના ફરવાની વિરુદ્ધ દિશામાં અને દક્ષિણ ગોળાર્ધમાં ઘડિયાળનાં કાંટાના દિશામાં હોય છે. ચક્રવાતને વિશ્વમાં જુદાં જુદાં નામથી ઓળખાય છે. જેમકે વેસ્ટઈન્ડિઝ અને મેક્સિકોના અખાતમાં હરિકેન, જાપાનમાં રાઈફુન, ફિલિપિન્સમાં રાઈફુન, યુ.એસ.માં ર્નેડો અને ઓસ્ટ્રેલિયામાં પિનિ-પિલીઝ ના નામે ઓળખાય છે. ચક્રવાત એ યુરોપ અને અમેરિકા ખંડના આમાનમાં મોટો ફેરફાર લાવે છે. તે જાન-માલને ભારે નુકશાન કરે છે. વિશ્વમાં સૌથી વિનાશક ચક્રવાત એન્ટાર્કટિકા ખંડમાં ફુંકાય છે.

પ્રશ્નો :

- (1) ચક્રવાતનો ઉદભવ ક્યારે થાય છે ?
- (2) ચક્રવાતના કેન્દ્રમાં આનું દબાણ કયા પ્રકારનું હોય છે ?
- (3) વિશ્વમાં સૌથી ભારે વિનાશક ચક્રવાત કયાં ઉદભવે છે ?
- (4) ઓસ્ટ્રેલિયામાં ચક્રવાત કયા નામે ઓળખાય છે ?
- (5) જાપાનમાં ચક્રવાતને શું કહેવાય છે ?

Noon

FIRST EXAM - 2025

STD : 11 : સમાજશાસ્ત્ર

DATE : 07/10/2025

TIME : 2 HOURS

MARKS : 50

વિભાગ : A

નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરીને લખો.

(10)

- (1) સામાજિક તથ્યનો ખ્યાલ કોણે આપ્યો ?
 (A) ઈમાઈલ દુર્બિમ (B) હર્બટ સ્પેન્સર (C) કાર્લ માર્ક્સ (D) ઓગસ્ટ કોંત
- (2) ઈન્ડિયન સોશયોલોજિકલ સોસાયટીના પ્રેરણાસ્ત્રોત કોણ હતા ?
 (B) જી. એસ. ધૂર્ય (A) એમ. એન. શ્રીનિવાસ (C) આઈ. પી. દેસાઈ (D) એમ. એમ. શાહ
- (3) સમાજશાસ્ત્ર કેવું વિજ્ઞાન છે ?
 (C) સામાજિક (A) ભૌતિક (B) સાંસ્કૃતિક (D) નિયંત્રિત
- (4) સામાજિક ભૂમિકા દરજ્જાનું કેવું પાસું છે ?
 (B) વર્તનલક્ષી (A) પરિવર્તનશીલ (C) ગત્યાત્મક (D) સ્થિર
- (5) માનવસમાજ અને શરીરરચનાની તુલના કોણે કરી છે ?
 (D) હર્બટ સ્પેન્સર (A) રોબર્ટ મર્ટન (B) ઓગસ્ટકોંત (C) કાર્લ માર્ક્સ
- (6) નીચેનામાંથી કયું જૂથ શાળાનું ઉપજૂથ નથી ?
 (D) ગામડું (A) શિક્ષકો (B) વિદ્યાર્થીઓ (C) કારકુનો
- (7) AGIL મોડલ કયા સમાજશાસ્ત્રીએ આપ્યું છે ?
 (C) ટાલકોટ પાર્સન્સ (A) મેકાઈવર (B) મર્ટન (D) કાલમાર્ક્સ
- (8) સામાજિક આંતરક્રિયા દ્વારા શું ઉદભવે છે ?
 (C) સામાજિક સંબંધ (A) રોજગાર (B) સંસ્કૃતિ (D) સમુદાય
- (9) સામાજિક પ્રક્રિયા કઈ વિવિધતા સાથે સંકળાયેલી છે ?
 (A) સાંસ્કૃતિક (B) જૈવિક (C) ભૌગોલિક (D) આર્થિક
- (10) ગતિશીલતાની પ્રક્રિયા શું સૂચવે છે ?
 (D) સ્થાન-પરિવર્તન (A) સામાજિકીકરણ (B) સંસ્કૃતિ (C) સ્થિરતા

વિભાગ : B

નીચેના પ્રશ્નોના એક વાક્યમાં જવાબ આપો

(5)

- (11) કાર્લ માર્ક્સે લખેલા પ્રસિદ્ધ પુસ્તકનું નામ જણાવો..
- (12) સામાજિક વર્ગ એટલે શું ?
- (13) સ્વાભાવિક ક્રમમાં ચાલતા વર્તનવ્યહારમાંથી કયા ધોરણો ઉદભવે છે ?
- (14) ઉપજૂથ એટલે શું ?
- (15) ધ્યેય નક્કી કરવામાં કઈ બાબતો મહત્વનો ભાગ ભજવે છે ?

વિભાગ : C

નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં જવાબ આપો (કોઈપણ 5, દરેકના 2 ગુણ છે)

(10)

- (16) સમાજશાસ્ત્રના વિકાસમાં યોગદાન આપનાર કોઈપણ પાંચ સમાજશાસ્ત્રીના નામ જણાવો.
- (17) સમાજશાસ્ત્રની વિવિધ શાખાઓ જણાવો.
- (18) સામાજિક દરજ્જો અને ભૂમિકાનો ખ્યાલ સમજાવો.
- (19) સમુદાયના લક્ષણો જણાવો.

- (20) સામાજિક વ્યવસ્થાની વ્યાખ્યા આપો.
 (21) સામાજિક પરિવર્તન એટલે શું ?
 (22) સામાજિક ગતિશીલતા એટલે શું ?
 (23) સહકાર એટલે શું ?

વિભાગ : D

નીચેના પ્રશ્નોના મુદ્દાસર જવાબ આપો (કોઈપણ 5, દરેકના 3 ગુણ છે)

(15)

- (24) ભારતમાં સમાજશાસ્ત્રનો ઉદભવ વિકાસ સમજાવો
 (25) કાર્લ માર્ક્સ વિશે ટૂંકનોંધ લખો
 (26) સામાજિક દરજ્જાના પ્રકારો ઉદાહરણ સાથે સમજાવો.
 (27) સમાજના લક્ષણો સમજાવો.
 (28) સામાજિક રચનાતંત્રના લક્ષણો સમજાવો.
 (29) સામાજિક રચનાતંત્રનું AGIL મોડેલ સમજાવો.
 (30) સામાજિક ગતિશીલતાના પ્રકારો સમજાવો
 (31) નીચેનો ફકરો વાંચી પ્રશ્નોના જવાબ આપો

સંજોગો અથવા શરતો એટલે એવી બાબત જેને પાર કર્યા વિના ધ્યેય પ્રાપ્ત થઈ શકે નહીં. જે અવરોધોને પાર ન કરી શકે. તેને શરતો તરીકે ઓળખવામાં આવે છે. ધ્યેય પ્રાપ્તિ માટે સંકલ્પ અને પ્રયત્નની જરૂર પડે છે. ધ્યેય પ્રાપ્તિમાં આવતા અવરોધો શરીરની અંદરના કે બહારના પણ હોઈ શકે છે.

પ્રશ્નો

- (1) શરતો એટલે શું ?
 (2) ધ્યેય પ્રાપ્તિ માટે શાની જરૂર પડે છે ?
 (3) ધ્યેય પ્રાપ્તિમાં કેવા પ્રકારના અવરોધો આવે છે ?

વિભાગ : E

નીચેના પ્રશ્નોના સવિસ્તાર જવાબ આપો (કોઈપણ 2, દરેકના 5 ગુણ છે)

(10)

- (32) સામાજિક ધોરણોની વ્યાખ્યા આપી ધોરણોનાં લક્ષણો સમજાવો
 (33) સામાજિક આંતરક્રિયાના સ્વરૂપ તરીકે સંઘર્ષના પ્રકારો સમજાવો.
 (34) નીચેનો ફકરો વાંચી પ્રશ્નોના જવાબ આપો. (દરેકનો 1 ગુણ છે)

ધોરણો વ્યક્તિના વર્તનની યોગ્યતા કે અયોગ્યતા નક્કી કરે છે. વૈશ્વિક મૂલ્યોમાંથી ધોરણો ઉદભવે છે. સામાજિક ધોરણો સમાજનું પીઠબળ ધરાવે છે. ધોરણોના પાલન બદલ વ્યક્તિને માન, પ્રતિષ્ઠા મળે છે. સામાજિક વ્યવસ્થા માટે ધોરણનું પાલન અનિવાર્ય છે. સમાજમાં ધોરણભંગ કરનાર વ્યક્તિઓની સંખ્યા વધે તો સમાજમાં અવ્યવસ્થા અને અંધાધૂંધી સર્જાય છે. ધોરણભંગ બદલ વ્યક્તિને શિક્ષા, દડ કે સજા પણ થઈ શકે છે. આથી ધોરણોનું પાલન સમાજમાં ખૂબ જ જરૂરી છે.

પ્રશ્નો

- (1) સામાજિક ધોરણો શું નક્કી કરે છે ?
 (2) ધોરણોનો ઉદભવ શામાંથી થાય છે ?
 (3) સમાજમાં ધોરણભંગ વર્તન વધે તો શું પરિસ્થિતિ સર્જાય ?
 (4) સમાજનું પીઠબળ કયું છે ?
 (5) ધોરણભંગ વર્તન બદલ વ્યક્તિને શું થાય છે ?

द्वितीय कसोटी - 2026
घोराण - 11 (सामान्य प्रवाह)
विषय: हिन्दी

तारीख: 22-01-26

समय: 12:00 to 2:00

कुल गुण: 50

विभाग: A

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए । (०४)

- (1) कबीर के अनुसार लोगों को सच्ची बात बताने पर...
(क) मारने दौड़ते हैं। (ख) घूरने लगते हैं।
(ग) शांत बैठ जाते हैं। (घ) बात सुनने को तैयार नहीं होते।
- (2) चंपा अपने बालम को कहाँ रखना चाहती है?
(क) कलकत्ता में (ख) अपने संग साथ में (ग) परदेश में (घ) विदेश में
- (3) रहीम जिहवा की तुलना किससे करते हैं?
(क) पागल (ग) पाताल (ख) जूती (घ) धरती
- (4) सबकुछ न्योछावर करके कुछ न माँगना कैसा गुण है?
(क) पावक (ख) संत (ग) पावन (घ) पावस

जोड़े बनाइए । (०२)

अ

ब

(5) परशुराम-लक्ष्मण संवाद	विजय तिवारी
(6) गजल	राजेश जोशी
	तुलसीदास

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए । (०२)

- (7) किनकी स्मृतिया आज भी बानी हुई है?
- (8) साडी बाज़िया हारकर बाज़ लोग कैसे रहते है?

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्य में उत्तर लिखिए । (किन्ही दो) (०४)

- (9) जित हो या हार संघर्ष मई करता रहूँगा। आशय स्पष्ट कीजिये।
- (10) पावों के टेल अंगारे का अर्थ बताइए।
- (11) लिंकन का पुत्र कभी न कभी क्या देखेगा?

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पाँच से छः पंक्तियों में उत्तर लिखिए । (०३)

(12) संगत का नतीजा कैसा होता है?

अथवा

(12) परशुरामजी का क्रोध देखकर लक्ष्मणजी क्या कहते हैं?

विभाग: B

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए । (०४)

(13) लेखक ने चन्द्रशेखर आज़ाद के मन को किसके समान बताया है?

(क) नारियल के समान कठोर (ख) फूल की तरह कोमल

(ग) मक्खन सदृश कोमल (घ) पत्थर के समान कठोर

(14) अजन्ता की गुफा के समीप कौन-सी नदी है?

(क) नर्मदा (ख) वाधुर (ग) सरयू (घ) विश्वामैत्री

(15) दिनीप चुपचाप _____ की तरह अपने दुःख को सहेगा।

(क) वीर (ख) बहादुर (ग) शहीद (घ) योद्धा

(16) औरत अपने बच्चों को _____ लोगों के साथ खेलने की राय देती है।

(क) अच्छे (ख) अपने (ग) संस्कारी (घ) शिक्षित

चोड़े बनाइए ।

(०२)

अ

ब

(17) दुःख

यशपाल

(18) नन्हा-सा पौधा

श्रीलाल शुक्ल

लक्ष्मीनारायण लाल

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में उत्तर दीजिए । (०२)

(19) लेखक ने कल्पना को कैसी वाला कहा है?

(20) लेखक ने बाजरे को क्या क्या समाज?

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर दो-तीन वाक्य में उत्तर लिखिए । (किन्हीं दो) (०४)

(21) गोधन के द्वारा पेट्रोमेक्स जलने पर पांचो ने क्या किया?

(22) अजन्ता की गुफाओं का निर्माण किस प्रकार हुआ?

(23) कुर्जों देखकर लेखक ने क्या किया?

निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर पाँच से छः पंक्तियों में उत्तर लिखिए । (०३)

(24) 'भारतमाता को जय!' का नैरा हमें किसकी सेवा करने की प्रेरणा देता है?

अथवा

(24) मुन्नी को कोनसी बात समझ में नहीं आई?

विभाग: C

निम्नलिखित शब्दों के समानार्थी शब्द लिखिए । (०१)

(25) कपाल

निम्नलिखित शब्दों के विलोम शब्द लिखिए । (०१)

(26) अनुचित

निम्नलिखित शब्दों के प्रत्यय अलग कीजिए । (०१)

(27) सफलता

निम्नलिखित मुहावरे का अर्थ लिख कर वाक्य प्रयोग कीजिए । (०२)

(28) टस से मास न होना

निम्नलिखित कहावत का अर्थ लिखिए । (०१)

(29) जिस की लाठी उसकी भैंस।

विभाग: D

निम्नलिखित पद्यांश को पढ़कर ससंदर्भ व्याख्या कीजिए । (०३)

(30) जो रहीम गति दीप की, कुल कपूत गति सोया।

बारे उजियारी लगे, बहूँ अँधेरो होय ॥

निम्नलिखित गद्यांश को पढ़कर पूछे गए प्रश्नों के उत्तर लिखिए । (०३)

संपूर्ण स्वस्थ मनुष्य लम्बा आयुष्य भोगता है और बीमार व्यक्ति कम, ऐसा नहीं है।

हम जानते हैं कि मृत्यु अचानक हो जाती है। मनुष्य को अपना कार्य मन लगाकर, ध्यान

लगाकर, जी जान से करना चाहिए। काम करने से दीर्घायु भोग सकते हैं। दुःखी और रोगी

व्यक्ति भी जीवन में महान कार्य कर सकते हैं। हम निवृत्त व्यक्तियों से सुनते आए हैं कि मुझे

काम तो करना ही पड़ेगा। जीवन की प्रवृत्ति काम है। अगर काम में मन नहीं लगता तो जीवन

निकम्मा बन जाता है। कितने साठ-पैंसठ की आयु के लोग उत्साह से काम करते हैं। जीवन को

सरल, अर्थपूर्ण और उपयोगी बनाना है तो समझ लो कि प्रवृत्ति ही जीवन है, निवृत्ति मृत्यु

समान है।

(31) प्रवृत्ति के बारे में लेखक क्या समझते हैं?

(32) निवृत्ति के बारे में लेखक के क्या विचार हैं?

(33) निवृत्त व्यक्ति क्या कहते हुए सुने गए हैं?

विभाग: E

- (34) 7, विजय नगर सोसइटी, सुमानपुरा, अकोटा, वडोदरा - 390 020 से नीरव अहमदाबाद निवासी अपने मित्र आशीष को चक्षुदान का महत्त्व बताते हुए पत्र लिखता है। (03)
- (35) निम्नलिखित में से किन्हीं किन्हीं एक विषय पे १५० शब्दों में निबंध लिखिए । (0५)

मोबाइल - दूषण या भूषण

(प्रस्तावना - आधुनिक जीवन में मोबाइल का स्थान - ज्ञान, मनोरंजन, खेल, संपर्क का श्रेष्ठ माध्यम - सामाजिक, आर्थिक, धार्मिक रूप से लाभदायी - व्यापारियों के लिए वरदान - सदुपयोग हो तो अलाहीन का चिराग - मोबाइल फोन के कई दुरुपयोग - उपसंहार)

अथवा

जल ही सबका बल

(पृथ्वी में जल - दुष्प्राप्ति के कारण - परिणाम - प्राप्ति के बाद संग्रह की व्यवस्था - जल ही जीवन - जल के बचाव में समुचित उपयोग - मानव-पशु-पक्षी वृक्ष-पानी के लिए पर्यावरण सुरक्षा।)

अथवा

यदि मैं शिक्षामंत्री होता

(शिक्षामंत्री बनना एक सौभाग्य - सस्ती और उपयोग शिक्षा - उचित माध्यम - पाठ्यपुस्तक एवं परीक्षा प्रणाली सुधार - अन्य सुधार - मेरा आदर्श)

Date: 23-01-26

Time: 12:00 to :2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

* નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (10) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)

- (1) મનોવિજ્ઞાન માનવીના વર્તનનો અભ્યાસ શેના સંદર્ભમાં કરે છે ?
(A) રસ (B) રુચિ (C) મનોવલણો (D) વાતાવરણ
- (2) મનોમાપનલક્ષી મનોવિજ્ઞાનનો આરંભ કોની બુદ્ધિ કસોટી સાથે થયો ?
(A) બીને-સાયમન (B) ડૉ.દેસાઈ
(C) ડૉ.ભાટિયા (D) વોટસન
- (3) પોતાની અંદર અંતર્મુખ થઈને પોતાનામાં ચાલતા મનોવ્યાપારોનું નીરીક્ષણ કઈ પદ્ધતિમાં કરવામાં આવે છે ?
(A) સહભાગી નિરીક્ષણ (B) અંતર નિરીક્ષણ
(C) ક્ષેત્ર નિરીક્ષણ (D) વ્યવસ્થિત નિરીક્ષણ
- (4) મનોજાતીય વિકાસનો સિદ્ધાંત કયા મનોવૈજ્ઞાનિકે આપ્યો ?
(A) પિયાજે (B) ફ્રોઈડે
(C) એરિક્સન (D) કોહલબર્ગ
- (5) વાણી અને શ્રવણ પ્રતિક્રિયાનું નિયંત્રણ મગજના કયા ખંડમાં થાય છે ?
(A) અગ્રખંડ (B) પશ્ચખંડ
(C) નિમ્નખંડ (D) મધ્યખંડ
- (6) અમુક નિયમો અનુસાર લક્ષણોનું આપસમાં મિલન એટલે શું ?
(A) તર્ક ક્રિયા (B) સંકલ્પના
(C) સમસ્યા (D) વ્યૂહરચના
- (7) PQRST પદ્ધતિ કોણે વિકસાવી હતી ?
(A) થોમસન અને રોબિન્સન (B) બર્નહાર્ટ
(C) વુડવર્થ (D) વોટસન
- (8) સાંવેદનિક સ્મૃતિ કેટલા સમયની હોય છે ?
(A) ત્રણ સેકન્ડ (B) બે સેકન્ડ
(C) પાંચ સેકન્ડ (D) અમર્યાદિત
- (9) સંકેતો કે સંદેશાઓને મોકલવાની અને ઝીલવાની પ્રક્રિયા એટલે ?
(A) વાણી (B) ભાષા (C) પ્રતિપુષ્ટિ (D) પ્રત્યાયન
- (10) 'સ્વ' એ શેનું હાર્દ છે ?
(A) વ્યક્તિત્વ (B) વ્યક્તિ (C) વિકાસ (D) ઉત્ક્રાંતિ

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ (05))
- (11) મનોવિજ્ઞાનની સૌ પ્રથમ પ્રયોગશાળા કોણે અને કયાં સ્થાપી ?
  - (12) સ્વતંત્ર પરિવર્તનની વ્યાખ્યા આપો.
  - (13) વિસ્મરણ એટલે શું ?
  - (14) ટૂંકાગાળાની સ્મૃતિ કોને કહેવાય ?
  - (15) વ્યક્તિત્વના વિવિધ અભિગમનાં નામ લખો.

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 23 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10) (દરેકના 2 ગુણ)
- (16) મનોવિજ્ઞાનના વિકાસશીલ ક્ષેત્રો જણાવો.
  - (17) વિશ્વસનીયતા એટલે શું ?
  - (18) સ્વાદુર્પિડનું કાર્ય સમજાવો.
  - (19) સંકલ્પના એટલે શું ?
  - (20) સર્જનાત્મક વિચારણાના સોપાનો જણાવો.
  - (21) સ્મૃતિ અવરોધ એટલે શું ?
  - (22) શબ્દ-સંયોજન એટલે શું ?
  - (23) 'સ્વ-નિયમન' અર્થ આપો.

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 to 31 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (15) (દરેકના 3 ગુણ)
- (24) વાર્તાનિક અભિગમ સમજાવો.
  - (25) પ્રયોગનાં લક્ષણો જણાવો.
  - (26) વિકાસની પ્રક્રિયાની સમજૂતી આપો.
  - (27) નીચેના ફકરા પરથી માગ્યામુજબ પ્રશ્નોના જવાબ આપો.

“અંતઃસ્ત્રાવી ગ્રંથીતંત્ર નલિકારહિત ગ્રંથિઓનું બનેલું છે. આ ગ્રંથિમાંથી રાસાયણિક દ્રવ્યો સ્ત્રવે છે જેને રસસ્ત્રાવો (હોર્મોન) કહે છે. જે સીધા લોહીમાં ભળે છે. રૂઢિચિત્રાભિસરણતંત્ર અંતઃસ્ત્રાવી ગ્રંથિઓના રસસ્ત્રાવોને શરીરનાં જુદા જુદા અવયવો અને તંત્રોને પહોંચાડે છે. સ્વયંસંચાલિત ચેતાતંત્ર ક્રિયાઓ દ્વારા અંતઃસ્ત્રાવી ગ્રંથિઓનું નિયમન થાય છે.

પ્રશ્નો : (1) રસસ્ત્રાવો કોને કહે છે .?

(2) અંતઃસ્ત્રાવી ગ્રંથિતંત્ર શેનું બનેલું છે ?

(3) શરીરનાં જુદા-જુદા અવયવો સુધી તે કેવી રીતે પહોંચે છે ?

ધો. ૧૧ મનોવિજ્ઞાન બપોર - 26

- (28) નિર્ણય-પ્રક્રિયાનું સ્વરૂપ સમજાવો.
- (29) સ્મૃતિ સુધારણા સમજાવો.
- (30) પ્રત્યાયન-પ્રક્રિયાનાં લક્ષણો સમજાવો.
- (31) રોશકિનાં શાહીનાં ડાઘાની કસોટી સમજાવો.

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 to 34 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10) (દરેકના 5 ગુણ)
- (32) સ્મરણની વ્યાખ્યા આપી તેના તબક્કાઓની વિગતે સમજૂતી આપો.
  - (33) નીચે આપેલ ફકરાને વાંચી તેના આધારે તેની નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ લખો.

“ભાષાશાસ્ત્રી નોઆમ ચોમસ્કીનાં મતે માનવી ભાષા શીખવાની અને તેના ઉપયોગની અસાધરણ શક્તિ જન્મથી લઈને જ આવે છે. કોઈ પણ પ્રકારના શાળાકીય શિક્ષણ વગર બાળક જે રીતે શબ્દો તથા વ્યાકરણને શીખે છે તેની સમજૂતી માત્ર ‘શિક્ષણનાં સિદ્ધાંતો’ના આધારે ન આપી શકાય. બાળકો એવા વાક્યો પણ બોલે છે જે તેણે ક્યારેય સાંભળ્યા નથી. આથી ભાષા શીખવામાં બાળક અનુકરણ કરે છે તેવું ન કહી શકાય. તેના મત મુજબ સમગ્ર દુનિયાનાં બાળકોમાં ભાષા વિકાસ માટે એક વિશેષ ‘ સંક્રાંતિકાળ’ હોય છે અને આ સમયગાળામાં જો તે સફળ રીતે ભાષા શીખે તો વાણી વિકાસ થશે જ. ભાષાવિકાસ એ શારીરિક પરિપક્વતા જેવો છે. જે રીતે સારી દેખભાળથી તંદુરસ્ત શારીરિક વિકાસ એ રીતે યોગ્ય દેખભાળથી બાળકમાં સ્વયંસંચાલિત રીતે ભાષાવિકાસ થાય છે.”

પ્રશ્નો :

- (1) માનવી કઈ શક્તિ જન્મથી જ લઈને આવે છે ?
- (2) ભાષા વિકાસ શેની જેવો છે ?
- (3) સ્વયંસંચાલિત ભાષાવિકાસ કેવી રીતે થાય ?
- (4) ‘સંક્રાંતિકાળ’ સમજાવો.
- (5) ઉપરોક્ત ફકરો કયો સિદ્ધાંત સમજાવે છે ?

- (34) વ્યક્તિત્વનો અર્થ આપી. વ્યક્તિત્વનો “પ્રકારલક્ષી અભિગમ” સમજાવો.

બપોર

દ્વિતીય કસોટી : 2026

વિષય : આંકડાશાસ્ત્ર

ધોરણ : 11

બેઠક
નંબર

Date: 16-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

- * નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (10) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)
- (1) માહિતી આપનારના અંગત લક્ષણો બાબતની પૂરક માહિતી મેળવવા માટેની યોગ્ય પદ્ધતિ નીચેનામાંથી કઈ છે ?
 (A) ટપાલ દ્વારા પ્રશ્નાવલિ (B) રૂબરૂ તપાસ
 (C) પરોક્ષ તપાસ (D) સમાચાર પત્રોમાંથી
- (2) નીચેના પૈકી સતત ચલ કયો છે ?
 (A) પુસ્તકમાં પાનાદીઠ ભૂલની સંખ્યા (B) કારના ઉત્પાદનની સંખ્યા
 (C) માર્ગ પરના અકસ્માતની સંખ્યા (D) વ્યક્તિની માસિક આવક
- (3) કોઈ પણ માહિતી માટે નીચેનામાંથી સાચો સંબંધ કયો ?
 (A) $\bar{x} \leq G$ (B) $\bar{x} = G$ (C) $\bar{x} \geq G$ (D) $\bar{x} > G$
- (4) અવલોકનો 5,5,5,5,5 માટે પ્રસારનું કોઈપણ માપ શું થાય ?
 (A) 1 (B) 5 (C) 0 (D) 25
- (5) એક આવૃત્તિ-વિતરણમાં બહુલકએ મધ્યક કરતાં 2 વધારે છે. આ આવૃત્તિ-વિતરણ કેવા પ્રકારનું છે?
 (A) ઋણ વિષમ છે (B) સંમિત છે
 (C) ધન વિષમ છે (D) કઈ કહી શકાય નહિ
- (6) જો $(M-\bar{x}) = \frac{-1}{2}S$ તો j ની કિંમત કેટલી થાય ?
 (A) $\frac{-1}{3}$ (B) $\frac{3}{2}$ (C) -1.5 (D) 0.15
- (7) $(n+1)! = 120$ હોય તો n ની કિંમત શોધો.
 (A) 3 (B) 4 (C) 5 (D) 6
- (8) $(x+a)^n$ ના વિસ્તરણનું અંતિમ (છેલ્લું) પદ જણાવો.
 (A) a^n (B) a^{n-1} (C) x^0 (D) x^{n-1}
- (9) પ્રાયલ અને આગણક અનુક્રમે કોના કોના લક્ષણ છે ?
 (A) સમષ્ટિ અને નિદર્શ (B) નિદર્શ અને સમષ્ટિ
 (C) નિદર્શ અને નિદર્શ (D) સમષ્ટિ અને સમષ્ટિ
- (10) એક સમષ્ટિમાંથી પસંદ કરેલ નિદર્શમાં નીચેનામાંથી શાનો સમાવેશ થાય છે?
 (A) સમષ્ટિના બધા જ એકમો (B) સમષ્ટિના ફક્ત 50 % એકમો
 (C) સમષ્ટિના ફક્ત 15 % એકમો (D) સમષ્ટિના કેટલાક એકમો

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ)(05)
- (11) પ્રાથમિક માહિતી એકત્રિત કરવાની રીતો જણાવો.
- (12) વર્ગની મધ્યકિંમત શોધવાનું સૂત્ર જણાવો.
- (13) એક માહિતી માટે $Q_3 + Q_1 = 125$ અને $M = 62.5$ છે, તો આવૃત્તિ-વિતરણની વિષમતા અંગે શું કહી શકાય ?
- (14) કમચય અને સંચય વચ્ચે મુખ્ય તફાવત શું છે ?
- (15) નાશવંત નિદર્શનનું ઉદાહરણ આપો.

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 21 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ચાર ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (08) (દરેકના 2 ગુણ)
- (16) બિનપ્રકાશિત માહિતી એટલે શું ?
- (17) એક ફેક્ટરી માલિકને ખબર છે કે જાન્યુઆરીથી માર્ચ સુધીના માસિક ઉત્પાદનનો મધ્યક 350 એકમો છે. એપ્રિલથી ઓગસ્ટ માટે તે 254 એકમો છે અને સપ્ટેમ્બર થી ડિસેમ્બર માટે તે 315 એકમો છે. તે વર્ષ માટે માસિક ઉત્પાદનનો મધ્યક શોધો.
- (18) પ્રમાણિત વિચલનના લાભ જણાવો.
- (19) $9pr = 3024$ હોય તો r ની કિંમત શોધો.
- (20) 3,8,0,76 એ બધા અંકોનો ઉપયોગ કરીને પાંચ અંકવાળી કેટલી સંખ્યાઓ બનાવી શકાય ?
- (21) સરળ યાદચ્છિક નિદર્શ પસંદ કરવાની રીતો જણાવો.

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 22 to 26 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ત્રણ ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (09) (દરેકના 3 ગુણ)
- (22) નીચે આપેલ માહિતીનો ઉપયોગ કરી તેનો વિષમતાંક શોધો.
 $n = 20$, $\sum x = 640$, $\sum x^2 = 20,800$ અને $M = 32.2$
- (23) એક આવૃત્તિ વિતરણમાં $Q_3 + Q_1 = 1.5 M$ અને $3(Q_3 - Q_1) = 2M$ હોય તો વિષમતાંક શોધો.
- (24) 52 પત્તાના ઢગમાંથી 2 પત્તા પસંદ કરવામાં આવે છે આ બંને પત્તામાં
- (i) એક પત્તું ચહેરાવાળું અને એક પત્તું ચહેરા વગરનું કેટલી રીતે પસંદ કરી શકાય ?
- (ii) બંને પત્તાં જુદાં જુદાં રંગના કેટલી રીતે પસંદ કરી શકાય ?
- (iii) બંને પત્તાં એક જ પ્રકારના કેટલી રીતે પસંદ કરી શકાય ?

- (25) નીચેના શબ્દોના બધા જ અક્ષરોનો ઉપયોગ કરી કુલ કેટલી ગોઠવણીઓ કરી શકાય ?
- (i) STATISTICS
- (ii) BOOKKEEPER
- (iii) APPEARING
- (26) આદર્શ નિદર્શનાં લક્ષણો જણાવો.

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 27 to 29 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (08) (દરેકના 4 ગુણ)
- (27) નીચે જણાવેલ અવૃત્તિ-વિતરણ પરથી “ થી ઓછું ” અને “ થી વધુ ” પ્રકારનું સંચયી આવૃત્તિ વિતરણ મેળવો.

વર્ગ	25-29	30-34	35-39	40-44	45-49	50-54	55-59	કુલ
આવૃત્તિ	3	8	10	5	15	8	1	50

- (28) એક શાળાના બે વર્ગોના વિદ્યાર્થીઓના ગુણ વિશે નીચે મુજબ વિગત આપેલી છે. આ માહિતી પરથી વિદ્યાર્થીઓના ગુણનું મિશ્ર પ્રમાણિત વિચલન શોધો.

વિગત	વર્ગ A	વર્ગ B
વિદ્યાર્થીઓની સંખ્યા	50	60
સરેરાશ ગુણ	60	48
પ્રમાણિત વિચલન	10	12

- (29) $(\sqrt{5} + \sqrt{3})^4 + (\sqrt{5} - \sqrt{3})^4$ ની કિંમત દ્વિપદી વિસ્તરણની રીતે મેળવો.

વિભાગ : F

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 30 to 32 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (10) (દરેકના 5 ગુણ)
- (30) એક રાજ્યના જુદા જુદા ભાગના ખેડૂતોએ મેળવેલા એકરદીઠ ઘઉંના પાક વિશેની માહિતી નીચે આપેલ છે.

એકર દીઠ પાક (કિંવટલ)	20-25	25-30	30-40	40-50	50-60
ખેડૂતોની સંખ્યા	12	23	45	29	7

ઘઉંના એકરદીઠ પાકના મધ્યક અને મધ્યસ્થ મેળવો.

Date: 17-01-26

ઘોરણ : 11

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

- * નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ પસંદ કરો. (દરેકનો 1 ગુણ) (10)
- (1) 'Principles of Economics' પુસ્તક કોણે લખ્યું ?
 (A) ઍડમ સ્મિથ (B) માર્શલ
 (C) રોબિન્સ (D) વૈકલ્પિક
- (2) 'તમામ કુદરતી સંપત્તિ' એટલે શું ?
 (A) મૂડી (B) શ્રમ
 (C) જમીન (D) સંપત્તિ
- (3) માંગનું વિસ્તરણ માંગરેખા પર કંઈ તરફ જોવા મળે છે ?
 (A) ઉપર (B) નીચે
 (C) જમણી તરફ બીજી માંગ રેખા પર (D) ડાબી તરફ બીજી માંગ રેખા પર
- (4) કિંમતના ઘટાડાને કારણે પુરવઠામાં થતાં ફેરફારોને શું કહેવાય ?
 (A) વધારો (B) વિસ્તરણ
 (C) સંકોચન (D) ઘટાડો
- (5) સ્થિરખર્ચ રેખાનો ઢાળ કેવો હોય છે ?
 (A) ઋણઢાળ (B) ધન ઢાળ
 (C) X ધરીને સમાંતર (D) Y ધરીને સમાંતર
- (6) પરસ્પર અવલંબન કયાં બજારમાં જોવા મળે છે ?
 (A) અલ્પહસ્તક ઈજારો (B) પૂર્ણ હરીફાઈ
 (C) ઈજારાયુક્ત હરીફાઈ (D) ઈજારો
- (7) ઈ.સ. 2011-12 માં ભારતની કેટલા ટકા વસ્તી ગરીબ છે ?
 (A) 80 % (B) 55 % (C) 37 % (D) 22 %
- (8) ભારતમાં આર્થિક સુધારા કયા વર્ષથી અમલમાં આવ્યા ?
 (A) ઈ.સ. 1947 (B) ઈ.સ. 1951
 (C) ઈ.સ. 1991 (D) ઈ.સ. 1980
- (9) અલિપ્ત અર્થતંત્રમાં નીચેનામાંથી કયું ક્ષેત્ર હોતું નથી ?
 (A) કુટુંબો (B) પેઢીઓ (C) ઉદ્યોગો (D) વિદેશ વેપાર
- (10) રાષ્ટ્રીય આવકની વપરાશ ઉપર આધારિત વ્યાખ્યા કોણે આપી ?
 (A) માર્શલ (B) ફિશર
 (C) સેમ્યુઅલસન (D) પીગુ

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ) (05)
- (11) આર્થિક માહિતીની રજૂઆત કઈ ત્રણ રીતે કરી શકાય ?
- (12) માંગ એટલે શું ?
- (13) માનવ વિકાસ અહેવાલની રચના કોણ કરે છે ?

(14) FDI નું પુરું નામ આપો.

(15) માથાદીઠ આવક જાણવાનું સૂત્ર આપો.

વિભાગ : C

* નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 23 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10)
(દરેકના 2 ગુણ)

(16) ઉત્પાદનનાં સાધનનાં સંદર્ભમાં શ્રમનો અર્થ જણાવો.

(17) ગીફન વસ્તુ એટલે શું? ઉ.દા. આપો.

(18) શા માટે પુરવઠો ઉત્પાદન કરતાં વધારે હોઈ શકે, પણ કુલ જથ્થા કરતા વધારે હોઈ શકે નહિ?

(19) કુલ ખર્ચ અને કુલ આવકનો અર્થ આપો.

(20) 'ઈજારાના સંદર્ભમાં પેઢીએ જ ઉદ્યોગ' સમજાવો.

(21) 'હોમ ચાર્જિસ' એટલે શું? તેના ઉ.દા. જણાવો.

(22) MRTTP એક્ટનું પુરું નામ આપો. આ કાયદો શા માટે ઘડાયો?

(23) તફાવત આપો. અલિપ્ત અર્થતંત્ર અને ખુલ્લું અર્થતંત્ર

વિભાગ : D

* નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 to 31 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (15)
(દરેકના 3 ગુણ)

(24) કિંમત-ચુસ્તતા વિશે સમજાવો.

(25) પૂર્ણ હરીફાઈ અને ઈજારાનો તફાવત આપો.

(26) ભારતમાં પાયાની સુવિધાઓ વર્ણવો.

(27) ભારતના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળોની નીચે આપેલ માહિતીનો અભ્યાસ કરી નીચેનાં પ્રશ્નોનાં જવાબ આપો.

રાષ્ટ્રીય આવકમાં વિવિધ ક્ષેત્રનો ફાળો (ટકામાં)

ક્ષેત્ર / વર્ષ	1951	1991	2001	2014-15
પ્રાથમિક ક્ષેત્ર	53.1	29.6	22.3	17.6
ઔદ્યોગિક ક્ષેત્ર	16.6	27.7	27.3	29.7
પ્રાથમિક ક્ષેત્ર	30.3	42.7	50.4	52.7

સ્ત્રોત : આર્થિક સર્વે (2014-15)

પ્રશ્નો : (1) ભારતમાં કયાં ક્ષેત્રનો રાષ્ટ્રીય આવક ફાળો સતત ઘટતો માલુમ પડે છે?
(2) વર્ષ 2014-15 માં રાષ્ટ્રીય આવકમાં કયા ક્ષેત્રનો ફાળો સૌથી વધુ જોવા મળે છે?

(3) સૌથી ઓછો રાષ્ટ્રીય આવકમાં ફાળો કયાં ક્ષેત્રનો છે?

(28) આર્થિક સુધારાની પ્રતિકૂળ અસરો જણાવો.

(29) વિદેશી મૂડીરોકાણોના પ્રકારો સમજાવો.

(30) નાણાકીય આવક અને વાસ્તવિક આવકનો ખ્યાલ સમજાવો.

(31) રાષ્ટ્રીય આવકની ગણતરીમાં ઉદભવતી સમસ્યાઓ જણાવો.

વિભાગ : E

* નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 to 34 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10)
(દરેકના 5 ગુણ)

(32) નીચે દર્શાવેલ માહિતીનો અભ્યાસ કરી નીચેનાં પ્રશ્નોના જવાબ માંગ્યા મુજબ ઉત્તર આપો.

રાષ્ટ્રીય આવકની તુલનાં (સમ ખરીદશક્તિના માપદંડ મુજબ)		છેલ્લાં વર્ષોમાં ભારતની માથાદીઠ આવકમાં થયેલ ફેરફાર		
દેશ	માથાદીઠ આવક (અમેરિકન ડોલરમાં)	વર્ષ	વર્તમાન કિંમત રૂ.માં	સ્થિર કિંમત રૂ.માં
નોર્વે	63,909	2011-12	64,316	64,316
અમેરિકા	53,308	2012-13	71,539	66,344
જર્મની	43,049	2013-14	80,388	69,959
ઈંગ્લેન્ડ	35,002	2014-15	88,533	74,193
ચીન	14,777			
શ્રીલંકા	9,250			
ભારત	5,150			
પાકિસ્તાન	4,652			
બાંગ્લાદેશ	2,713			

સ્ત્રોત : માનવ વિકાસ અહેવાલ (2014)

પ્રશ્નો :

(1) ભારતમાં કયા વર્ષમાં માથાદીઠ આવક સૌથી વધારે જોવા મળે છે?

(2) ભારતની માથાદીઠ આવક કરતાં ઓછી માથાદીઠ આવક ધરાવતાં દેશ કયાં-કયાં છે?

(3) વર્ષ 2012-13 ની સરખામણીએ વર્તમાન કિંમતે વર્ષ 2014-15 માં કેટલી માથાદીઠ આવક વધી છે?

(4) જર્મની કરતાં કયા-કયાં દેશની માથાદીઠ આવક વધુ છે?

(5) ભારતની સરખામણીએ શ્રીલંકાની માથાદીઠ આવક કેટલાં ડોલર વધારે છે?

(33) ખાનગી કરણનો અર્થ આપી તેની પ્રક્રિયા સમજાવો.

(34) રાષ્ટ્રીય આવક માપવાની આવકની પદ્ધતિ સમજાવો.

Date: 19-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

- * નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (10) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)
- (1) આર્થિક પ્રવૃત્તિનો હેતુ કયો હોય છે ?
    - (A) સેવા
    - (B) નાણાકીય વળતર
    - (C) પ્રેમ
    - (D) સંવેદના
  - (2) કિસાન વિકાસપત્રમાં પાકતી તારીખે કેટલી રકમ વ્યાજસહિત ચૂકવવામાં આવે છે ?
    - (A) બેગણી
    - (B) ત્રણ ગણી
    - (C) ચાર ગણી
    - (D) પાંચગણી
  - (3) NEET માં વધુમાં વધુ કેટલી રકમની ફેરબદલી કરી શકાય છે ?
    - (A) ગમે તેટલી
    - (B) 2 લાખ
    - (C) 5 લાખ
    - (D) 50,000
  - (4) ઘંઘાદારી એકમો પોતાના કાર્યો બહારની સંસ્થાને સોંપે તેને શું કહેવાય ?
    - (A) ઈ-કોમર્સ
    - (B) આઉટ સોર્સિંગ
    - (C) ઈ-મેઈલ
    - (D) નેટ બેન્કિંગ
  - (5) હિન્દુ અવિત્તકત કુટુંબની પેઢીમાં સભ્યપદ કેવી રીતે મળે છે ?
    - (A) કરારથી
    - (B) જન્મથી
    - (C) મૂડી રોકવાથી
    - (D) સંચાલન કરવાથી
  - (6) સહકારી મંડળીની સ્થાપના માટે ઓછામાં ઓછી કેટલી વ્યક્તિઓ હોવી જરૂરી છે ?
    - (A) 10
    - (B) 20
    - (C) 30
    - (D) 50
  - (7) નીચેનામાંથી કયું સ્વરૂપ સૌથી જુનું ગણાય છે ?
    - (A) ખાતાકીય સંચાલન
    - (B) વૈયક્તિક માલિકી
    - (C) જાહેર નિગમ
    - (D) સરકારી કંપની
  - (8) ખાનગી વૈશ્વિક સાહસો માટે નીચેનામાંથી કઈ વિગત ખોટી છે ?
    - (A) આંતરરાષ્ટ્રીય ધોરણે મોટા પાયે કાર્યરત હોય છે.
    - (B) કદ અને વેચાણ વિશાળ હોય છે?
    - (C) સંસદ કે વિધાનસભાનો સીધો અંકુશ હોય છે.
    - (D) મજબૂત આર્થિક સદ્ધરતાને કારણે રાજકીય વર્ચસ્વ વધારે હોય
  - (9) કઈ કંપનીઓ નફાનું પુનઃ રોકાણ કરી શકે છે ?
    - (A) નવી સ્થપાતી કંપની
    - (B) ચાલુ કંપની
    - (C) આર્થિક રીતે સદ્ધર કંપની
    - (D) ખોટ કરતી કંપની
  - (10) જથ્થાબંધ વેપારી અને ગ્રાહકો વચ્ચેની કડી એટલે ...
    - (A) ઉત્પાદક
    - (B) દલાલ
    - (C) છૂટક વેપારી
    - (D) ગ્રાહક

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ (05))
- (11) વાહનવ્યવહારનું સૌથી ઝડપી માધ્યમ જણાવો.
  - (12) ભાગીદારી પેઢીનું સંચાલન કોણ કરે છે ?
  - (13) એક વ્યક્તિની કંપની એટલે શું ?
  - (14) સરકારી કંપનીમાં શેર કોના નામે ધારણ કરવામાં આવે છે ?
  - (15) આંતરિક વેપારનો અર્થ આપો.

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 23 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (10)
(દરેકના 2 ગુણ)
- (16) રોજગારીની કોઈ પણ બે લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
  - (17) જાહેર ભવિષ્યનિધિ માટે નોંધ લખો.
  - (18) કેશ-કેડિટ એટલે શું ?
  - (19) જ્ઞાનપ્રક્રિયા બહસ્ત્રોત (KPO) અર્થ લખો.
  - (20) માની લીધેલ ભાગીદાર કોને કહેવાય ?
  - (21) કંપનીમાં શેરદીઠ મત એટલે શું ?
  - (22) ધંધાકીય વ્યવસ્થાના વિવિધ સ્વરૂપોની માત્ર યાદી બનાવો.
  - (23) છૂટક વેપારી કયા પ્રકારનાં જોખમો ઉઠાવે છે ?

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 24 to 31 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે પાંચ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (15)
(દરેકના 3 ગુણ)
- (24) વ્યવસાયનો અર્થ આપી તેની લાક્ષણિકતાઓ જણાવો.
  - (25) ટૂંકનોંધ લખો.
    - (1) NEFT
    - (2) M-Banking
  - (26) માહિતી સંચારની પ્રક્રિયાના સોપાનો સમજાવો.
  - (27) ભાગીદારી પેઢીની નોંધણીથી થતા ફાયદા જણાવો.
  - (28) સહકારી મંડળીની મર્યાદાઓ સ્પષ્ટ કરો.
  - (29) સરકારી કંપનીની વ્યાખ્યા આપી તેની લાક્ષણિકતાઓ વિશે નોંધ લખો.
  - (30) વ્યાપારી બેન્કની ધિરાણની રીતો સમજાવો.

- (31) આંતરિક વેપાર :

દેશની ભૌગોલિક સીમાઓની અંદર થતો વેપાર એટલે આંતરિક વેપાર. આંતરિક વેપારમાં જેતે દેશનું ચલણ, તોલમાપ, વેપારી રીતરસમો તેમજ કાયદાકીય બાબતો સમાન હોય છે. આંતરિક વેપારમાં માલની હેરફેર સરળ હોવાને કારણે સમય ઓછો લાગે છે અને વેચનાર વચ્ચે સંપર્ક સરળતાપૂર્વક રાખી શકાય છે.

પ્રશ્નો :

- (1) આંતરિક વેપાર એટલે શું ?
- (2) આંતરિક વેપારમાં કઈ-કઈ બાબતો સમાન હોય છે?
- (3) આંતરિક વેપારમાં કેમ સમય ઓછો લાગે છે?

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 32 to 34 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10)
(દરેકના 5 ગુણ)
- (32) સરકારી મંડળીનો અર્થ આપી, તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.
  - (33) જાહેર ઉપયોગિતા એટલે શું ? તેની લાક્ષણિકતાઓ વિશે નોંધ લખો.
  - (34) નાણાકીય સંસ્થાઓનાં કાર્યો સમજાવો.

Date: 23-01-26

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

* નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 10 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (10) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)

- (1) નામાનો હેતુ ઘંઘાના તમામ વ્યવહારોની કઈ નોંધ રાખવાનો છે ?
 (A) ટૂંકાગાળાની (B) એકવર્ષની
 (C) પાંચ વર્ષની (D) કાયમી
- (2) કયા વ્યવહારથી લેણદાર-દેવાદારનો સંબંધ ઊભો થાય છે ?
 (A) રોકડ (B) ઉધાર (C) બિન આર્થિક (D) અંગત
- (3) $A = C + L$ આ હિસાબી વ્યવહારો રજૂ કરવાની કઈ પદ્ધતિ છે ?
 (A) અમેરિકન (B) ભારતીય (C) જાપાનીઝ (D) ચાઈનીઝ
- (4) કાચું સરવૈયું ન મળે તો કામચલાઉ ઘોરણે _____ દ્વારા કાચુ સરવૈયું મેળવી લેવામાં આવે છે?
 (A) વેપાર ખાતું (B) નફા-નુકસાન ખાતું
 (C) ઉપલક ખાતું (D) પાકું સરવૈયું
- (5) ઘસારો ઘંઘાનો કેવા પ્રકારનો ખર્ચ છે ?
 (A) મૂડી (B) મહેસૂલી
 (C) મૂડી અને મહેસૂલી (D) અવાસ્તવિક
- (6) _____ ઊભું કરવું ઘંઘા માટે યોગ્ય નથી.
 (A) સામાન્ય અનામત (B) જોગવાઈ
 (C) ગુપ્ત અનામત (D) મૂડી અનામત
- (7) કયા ચોપડાને મૂળ ચોપડો કહેવામાં આવે છે ?
 (A) આમનોંધના (B) ખાતાવહીના
 (C) ખાસ આમનોંધનાં (D) રોકડમેળનાં
- (8) હૂંડી પાકતી તારીખ પહેલા હૂંડી લખનાર દ્વારા કોની પાસે વટાવવામાં આવે છે ?
 (A) દેવાદાર (B) રાજ્ય સરકાર
 (C) મધ્યસ્થ સરકાર (D) બેન્ક
- (9) ઘસારો ગણવાની પદ્ધતિ વર્ષોવર્ષ એકસરખી રાખવી જોઈએ, કયા ખ્યાલ મુજબ ?
 (A) એકસૂત્રતાના (B) ચાલુ એકમના
 (C) સંપાદનના (D) દૂરદર્શિતા
- (10) આંતરરાષ્ટ્રીય હિસાબી ઘોરણ સમિતિ (IASC) ની સ્થાપના કઈ સાલમાં કરવામાં આવી હતી ?
 (A) 1973 (B) 1976
 (C) 1977 (D) 1981

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 11 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ) (05)
- (11) વસ્તુઓ અને સેવાઓ કર ક્યા સૂત્રને અનુસરે છે ?
- (12) જમા-ખર્ચા વ્યવહાર એટલે શું ?
- (13) ઘસારો ઘંઘાની કઈ મિલકતો પર ગણવામાં આવે છે ?
- (14) અનામતના પ્રકાર જણાવો.
- (15) દેશી નામા પદ્ધતિને બીજા ક્યા નામે ઓળખવામાં આવે છે ?

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 18 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (06) (દરેકના 3 ગુણ)
- (16) નીચેના વ્યવહારો પરથી હરીશકુમારના ચોપડામાં ખરીદનોંધ તૈયાર કરો.
2015 માર્ચ
- 1 ₹ 10,000 નો માલ મહેશ પાસેથી એકમાસની શાખ પર ખરીદ્યો.
- 5 ₹ 8,000 નો માલ મનીષ પાસેથી રોકડથી ખરીદ્યો.
- 8 રાજેશ પાસેથી ₹ 3,000 નો માલ ખરીદ્યો.
- 14 ₹ 6,000 નું ફર્નિચર શ્રીજી ફર્નિચરમાર્ટમાંથી ખરીદ્યું.
- 18 ₹ 15,000 નો માલ હસમુખભાઈ પાસેથી 10% વેપારી વટાવે ખરીદ્યો.
- 20 ₹ 15,000 નો માલ નવીન ટ્રેડર્સને મોકલી આપવા ઓર્ડર આપ્યો.
- (17) નીચેની વ્યવહારો ની શ્રી શાહ ટ્રેડર્સના ચોપડે ખાસ-આમનોંધ લખો.
- (1) ₹ 3000 નું ફર્નિચર, ₹ 2800 નો માલ આપી ખરીદ્યું.
- (2) માર્ચ મહિનાનો પગાર ₹ 7800 ચૂકવવાનો બાકી છે.
- (3) ₹ 3500 જે નરેશ પાસે લેણાં હતા તે વસૂલ થઈ શકે તેમ નથી.
- (18) કાચા સરવૈયા પર અસર ન કરતી ભૂલો સમજાવો. (ગમે તે ત્રણ)

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 19 to 22 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ત્રણ ના માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (12) (દરેકના 4 ગુણ)
- (19) નીચેના વ્યવહારોની અક્ષરના ચોપડામાં આમનોંધ લખો.
2025 માર્ચ
- 1 ₹ 50,000 રોકડા, ₹ 20,000 ના દેવાદારો, ₹ 10,000 નો સ્ટોક ₹ 5,000 ના લેણદારો લાવીને ઘંધો શરૂ કર્યો.
- 5 મહેન્દ્રને ₹ 15,000 નો માલ 10% વેપારી વટાવે અને 10 % રોકડ વટાવે રોકડથી વેચ્યો.
- 10 ઘટ વપરાશ માટે ₹ 300 નો માલ તથા ₹ 200 રોકડા લઈ ગયા.
- 12 આગમાં ₹ 2,000 નો માલ નાશ પામ્યો. વીમા કંપનીએ ₹ 1500 નો દાવો મંજૂર કર્યો. આગથી બલી ગયેલ માલના ₹ 200 ઊપજ્યા.

- (20) નીચે આપેલ વ્યવહારોની ભૂલ-સુધારણા નોંધ લખો.

- (1) યંત્રની ખરીદી ₹ 20,000 ખરીદખાતે ઉધારેલ છે.
- (2) રહીમ પાસેથી મળેલ કમિશન ₹ 600 રહીમ ખાતે જમા કરેલ છે.
- (3) શાહિદને વેચેલ માલ ₹ 500 ની નોંધ ભૂલથી ₹ 50 થઈ છે.
- (4) કાજલને ચૂકવેલ ₹ 500 ભૂલથી રાજલ ખાતે નોંધ્યાં છે.

- (21) હેતાંશે ₹ 60,000 નો માલ બે માસની શાખ પર હિરેનને તા.1-6-2016 ના રોજ વેચ્યો. તા.2-6-16 ના રોજ હેતાંશે હિરેન પર જરૂરી રકમની બે માસની મદતની હૂંડી લખી જે હિરેને સ્વીકારીને પરત કરી. પાકતી તારીકે હિરેને હૂંડીનાં નાણાં ચૂકવી આપ્યાં. બંને પક્ષકારોના ચોપડે જરૂરી આમનોંધ લખો.

- (22) હૂંડી અને વચનચિઠ્ઠીનો તફાવત સમજાવો.

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ક્રમાંક 23 to 24 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે એક માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (06) (દરેકના 6 ગુણ)

- (23) નીચેની માહિતી પરથી ધરમસિંહનો તા.29-02-2016ના રોજનો બેન્કસિલકમેળ તૈયાર કરો.
તા.29-02-2016 ના રોજ ધરમસિંહની પાસબુક ₹4000 ઓવરડ્રાફ્ટ દર્શાવતી હતી.

- (1) બેન્કમાં ભરેલ પરંતુ વસૂલ નહિ થયેલ ચેક ₹ 5200
- (2) લખેલ પરંતુ બેન્કમાં રજૂ ન થયેલ ચેક ₹ 37000
- (3) બેન્કે વસૂલ કરેલ રોકાણોનું વ્યાજ ₹ 1900
- (4) મળેલ ચેક રોકડમેળમાં નોંધેલ છે. પરંતુ બેન્કમાં ભરવા માટે મોકલેલ નથી ₹ 9900
- (5) બેન્કમાં ભરેલ ચેક નકરાયેલ, જેની નોંધ રોકડમેળમાં થયેલ નથી ₹ 1650
- (6) લખેલ પરંતુ લેણદારોને આપવાનો રહી ગયેલ ચેક ₹ 4160

- (24) યુગ એન્ડ કંપનીએ તા.1-4-12 ના રોજ એક યંત્ર ₹ 1,10,000 માં ખરીદ્યું. આ યંત્રને ગોઠવવાનો ખર્ચ ₹ 6,000 અને કારખાના સુધી લાવવાનો ખર્ચ ₹ 4,000 થયો. કંપની દર વર્ષે 8 % લેખે સીધી લીટીની પદ્ધતિએ ઘસારો ગણે છે. તા.31-3-15 ના રોજ આ યંત્રની ચોપડે કિંમતના 20 % નુક્સાનથી વેચી દેવામાં આવ્યું. ત્રણ વર્ષની આમનોંધ અને ત્રણેય વર્ષનું યંત્ર ખાતું તૈયાર કરો.

વિભાગ : F

- * નીચે આપેલ પ્રશ્નોના ક્રમાંક 25 માગ્યા મુજબ ઉત્તર લખો. (દરેકના 11 ગુણ) (11)
- (25) નિર્માના તા.31-3-2015 ના રોજ નીચે આપેલા કાચા સરવૈયા પરથી વાર્ષિક હિસાબો તૈયાર કરો.

ખાતાનું નામ	ઉધારબાકી ₹	જમા બાકી ₹
મૂડી	—	2,70,000
ઉપાડ	16,200	—
જમીન મકાન	1,80,000	—
યંત્રો	1,26,000	—
ફર્નિચર	22,500	—
પટ્ટે રાખેલ રકમ (તા.1-4-2014 થી 5 વર્ષ માટે)	45,000	—
વેચાણ	—	4,50,000
ખરીદ પરત	—	10,800
દેવાદારો	81,000	—
દત્તુ પાસેથી 12 % ના દરે લીધેલી લોન(તા.1-10-2014)	—	27,000
ખરીદી	1,80,000	—
વેચાણ પરત	9,000	—
નૂર જકાત	13,500	—
પરચુરણ ખર્ચા	3,150	—
વીમા પ્રિમિયમ	14,200	—
ઘાલખાધ	12,080	—
ઘાલખાધ અનામત	—	12,600
દેવાદાર પર મળેલ અનામત	—	450
મળેલ કમિશન	—	6,000
માલનો સ્ટોક (તા.1-4-2015)	9,900	—
પગાર	42,000	—
મજૂરી	6,600	—
લેણદારો	—	28,200
ડેડસ્ટોક	4,500	—
બેન્ક ઓવરડ્રાફ્ટ	—	18,900
રોકડ સિલક	36,720	—
આવકમાલ ગાડાભાડું	6,000	—
જાવકમાલ ગાડાભાડું	7,500	—
હૂંડીઓ	12,000	7,000
વટાવ	5,100	2,000
	8,32,950	8,32,950

હવાલાઓ :

- (1) તા.31-03-2015 ના રોજ માલના સ્ટોકની કિંમત ₹ 50,000 છે.
- (2) તા.31-01-2015 ના રોજ ઘંઘામાં આગ લાગવાથી ₹ 8,000 નો માલ આગ લાગવાથી બળી ગયો અને વીમા કંપનીએ 70 % રકમનો દાવો મંજૂર કર્યો.
- (3) દેવાદારોમાંથી ₹ 6,000 વસૂલ થઈ શકે તેમ નથી તેથી માંડીવાળવાના છે. ઘાલખાધઅનામત 5 % અને દેવાર પર વટાવ અનામત 2 % રાખવાની છે.
- (4) ₹ 6,000 ઉધાર ખરીદ માલની અને ₹ 1000 ના ઉધાર ખરીદપરતની નોંધ થઈ નથી.
- (5) કાયમી મિલકતો પર 10 % ઘસારાની જોગવાઈ કરો.
- (6) વીમા પ્રિમિયમ ₹ 3200 આવતા વર્ષના છે.
- (7) 50 % કમિશન મળેલ છે.

Date: 28-01-26

ધોરણ : 11

Time: 12:00 to 2:00

કુલ ગુણ 50

વિભાગ : A

* નીચે આપેલા પ્રશ્નક્રમાંક 1 to 8 સુધીના પ્રશ્નોના આપેલ વિકલ્પોમાંથી યોગ્ય વિકલ્પ (08) પસંદ કરી જવાબ લખો. (દરેકનો 1 ગુણ)

- (1) પત્રો દ્વારા ઘંઘો-વ્યાપાર વિકસાવવાની પ્રવૃત્તિ શું કહેવાય છે ?
  - (A) માહિતી સંચાર કહેવાય
  - (B) વિચાર-વિનિમય કહેવાય
  - (C) વાણિજ્યક માહિતી સંચાર કહેવાય
  - (D) વિચાર-વિસ્તાર કહેવાય
- (2) વાણિજ્યક પત્રમાં પત્ર મેળવનારનું સરનામું એટલે શું ?
  - (A) શીર્ષક
  - (B) સંદર્ભ
  - (C) સંબોધન
  - (D) આંતરિક સરનામું
- (3) ઓર્ડર આપતો પત્ર ખરીદનાર અને વેચનાર વચ્ચેનો કેવો કરાર છે ?
  - (A) વણ લખ્યો કરાર
  - (B) મૌખિક કરાર
  - (C) લેખિત કરાર
  - (D) સમજૂતી કરાર
- (4) ફરિયાદપત્રની ભાષા કેવી ના હોવી જોઈએ ?
  - (A) સરળ
  - (B) ગુસ્સાવાળી
  - (C) વિવેકી
  - (D) સ્પષ્ટ
- (5) કંપની ધારામાં ચાવીરૂપ સંચાલકીય વ્યક્તિમાં કેટલી વ્યક્તિઓનો સમાવેશ કરવામાં આવે છે ?
  - (A) 2
  - (B) 5
  - (C) 3
  - (D) 4
- (6) કઈ કંપનીને 'લિમિટેડ' કે 'પ્રાઇવેટ' લિમિટેડ શબ્દ લખવામાંથી મુક્તિ મળે છે ?
  - (A) એકલ વ્યક્તિ કંપની
  - (B) સામાજિક કલ્યાણ માટે સ્થપાયેલી કંપની
  - (C) બાંધકામનો ઘંઘકરનાર કંપની
  - (D) જે કંપની સોફ્ટવેર ઉત્પાદન માટે સ્થપાયેલી
- (7) ખાનગી નિયુક્તિમાં ભરણાંની ફાળવણી કેટલા દિવસમાં કરવી પડે ?
  - (A) 15
  - (B) 60
  - (C) 75
  - (D) 90
- (8) શૉર એ કયા પ્રકારની મિલકત છે ?
  - (A) કાયમી
  - (B) જંગમ
  - (C) અદ્દશ્ય
  - (D) અવાસ્તવિક

વિભાગ : B

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 9 to 15 ના જવાબ એક વાક્યમાં આપો. (દરેકનો 1 ગુણ (07)
- (9) પત્રવ્યવહાર એટલે શું ?
- (10) ઓર્ડર રદ કરવા માટે ગ્રાહકે સૌ પ્રથમ શું કરવું જોઈએ ?
- (11) વેપારની સફળતા શાના ઉપર નિર્ભર છે ?
- (12) K.M.P નું પુર્ણ રૂપ આપો.
- (13) 'કંપનીના અસ્તિત્વ' વિશે કયો સસ્તાવેજ ખ્યાલ આપે છે ?
- (14) વિજ્ઞાપનપત્ર કોને કહેવાય ?
- (15) શેર પ્રીમિયમ એ કંપની માટે શું છે ?

વિભાગ : C

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 16 to 21 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ચાર ના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (08)
- (દરેકના 2 ગુણ)
- (16) પત્રનો બ્રાહ્મ્ય દેખાવને આકર્ષક બનાવતી બાબતો પૈકી કોઈપણ ચાર મુદ્દા જણાવો.
- (17) ખાનગી સેક્ટરી કોણ-કોણ રાખે છે ?
- (18) વિગતવાર તપાસ શા માટે જરૂરી છે ?
- (19) આવેદનપત્રની કલમોના નામ જણાવો.
- (20) નિયમનપત્રમાં ફેરફાર કયારે અમલમાં આવે ?
- (21) વિજ્ઞાપનપત્રમાં કોની કોની લેખિત સંમતિ જરૂરી છે ?

વિભાગ : D

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 22 to 26 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે ત્રણ ના મુદ્દાસર ઉત્તર લખો. (09)
- (દરેકના 3 ગુણ)
- (22) પૂછપરછના પત્રો લખવા માટે ધ્યાનમાં રાખવાલાયક મુદ્દા જણાવો.
- (23) દાવા-ફરિયાદ પતાવટના પત્રના મુખ્ય ત્રણ સિદ્ધાંતો સમજાવો.
- (24) વિજ્ઞાપનપત્રના લક્ષણો સમજાવો.
- (25) ડિમેટ ખાતું ખોલાવવા અંગેની વિધિ જણાવો.
- (26) હકના શેર અંગે સેક્ટરની ફરજો સમજાવો.

વિભાગ : E

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 27 to 29 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (08)
- (દરેકના 4 ગુણ)
- (27) બાંધકામ કરારના ફાયદા જણાવો.
- (28) વિજ્ઞાપનપત્ર નું મહત્ત્વ સમજાવો.
- (29) ઇકિવટી શેરનો અર્થ અને તેની લાક્ષણિકતાઓ સમજાવો.

વિભાગ : F

- * નીચે આપેલા પ્રશ્ન ક્રમાંક 30 to 32 પ્રશ્નોમાંથી ગમે તે બે ના વિસ્તારપૂર્વક ઉત્તર લખો. (10)
- (દરેકના 5 ગુણ)
- (30) રાધે ક્લોથ સ્ટોર્સ, સુરત તરફથી ઉનાળાની ઋતુને ધ્યાનમાં રાખીને સુતરાઉ કપડાંનો મોટો જથ્થો મંગાવતો પત્ર વાહવાહ ટેકસટાઈલ્સ અમદાવાદને લખો.
- (31) ઘી વિન્ટર કલેક્શન, કપડવંજ રેઈનકોટ માટેનો ઓર્ડર મેસર્સ. પી.વી. સંઘુ બ્રધર્સ, પંજાબને આપ્યો હતો. પરંતુ ઘણો સમય પસાર થવા છતાં માલસામાન મળ્યો નથી તો આ ઓર્ડરને રદ કરતો પત્ર લખો.
- (32) ગુજરાત ટ્રેડર્સ દ્વારા આપેલા ધાબળાના ઓર્ડરમાં 20 ધાબળા ઓછા નીકળતા તે અંગે હરિયાણા વુલન કંપની ચંદીગઢને ફરિયાદ પત્ર લખો.

તારીખ:30/01/26

ધોરણ-11

સમય:1 કલાક

વિષય:કમ્પ્યુટર

કુલ ગુણ :50

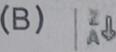
સૂચના:- (1) પ્રશ્નપત્રમાં કુલ 50 પ્રશ્નો છે. બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે. દરેક પ્રશ્નનો 1 ગુણ છે.

(2) આપને અલગથી આપેલ OMR પત્રકમાં જ તે પ્રશ્ન નંબર સામે (A)○, (B)○, (C)○, (D)○ આપેલા છે તે પ્રશ્નનો જ જવાબ સાચો હોય તેના વિકલ્પ પરના વર્તુળને પેન થી પૂર્ણ ઘટ કરવાનું રહેશે.

- 1 કમ્પ્યુટરની સ્ક્રીન પર આવેલા નાના ટપકાને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
(A) Pixel (B) Point (C) Cursor (D) Cell
- 2 નીચેનામાંથી કઈ પદ્ધતિમાં ગાણિતિક સમીકરણોની મદદથી ચિત્રનો સંગ્રહ કરવામાં આવે છે?
(A) સદીશ (B) રાસ્ટર (C) બીટમેપ (D) પિકચર
- 3 PNG એટલે શું?
(A) Programming Network Graphics (B) Photo Network Graphics
(C) Portable New Graphics (D) Portable Network Graphics
- 4 સમય પ્રમાણે થતાં દર્શનીય ફેરફારને રજૂ કરવા શેનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
(A) લખાણ (B) ધ્વનિ (C) એનિમેશન (D) ચિત્ર
- 5 કોઈપણ ભાષાની અર્થપૂર્ણ ધ્વનિને શું કહે છે?
(A) Sound (B) Animation (C) Video (D) Text
- 6 ઓબ્જેક્ટનું સ્થાન બદલવા માટે કયા રંગના ડકનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે?
(A) પીળા (B) ભૂરા (C) લાલ (D) લીલા
- 7 લેયરના કેટલાક પ્રાયલનું નિયંત્રણ કરવા માટેના હાથાને કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે?
(A) Panal (B) Tool (C) Duck (D) Point
- 8 વર્તુળના બે અગત્યનાં પ્રાયલ કયાં છે?
(A) કેન્દ્ર, ત્રિજ્યા (B) કેન્દ્ર, વ્યાસ (C) વ્યાસ, બિંદુ (D) વ્યાસ, ત્રિજ્યા
- 9 પરંપરાગત હસ્તનિર્મિત એનિમેશન બનાવવા માટે નીચેનામાંથી કયું એનિમેશન સોફ્ટવેર ઉપયોગી છે?
(A) પેન્સિલ (B) સીન્ડ્રિંગ (C) ફ્લેશ (D) ડાઈરેક્ટર
- 10 ફ્રેમ-પ્રતિ-સેકન્ડ માટે સામાન્ય રીતે નીચેના પૈકી કઈ ગોઠવણ હોય છે?
(A) 15 (B) 30 (C) 24 (D) 28
- 11 નીચેના પૈકી કયું પદ અસરને રજૂ કરે છે, જેમાં એક છબી બીજી છબીમાં પરિવર્તિત થાય છે?
(A) મોર્ફિંગ (B) ટૂવીનિંગ (C) કાઇનેમેટિક્સ (D) કી-ફ્રેમ
- 12 નીચેના પૈકી કયું વે-પોઇન્ટ રજૂ કરતો નિર્દેશક દર્શાવે છે?
(A) વર્તુળ (B) ચોરસ (C) લંબચોરસ (D) ચતુષ્કોણ

- 13 અંતસમય માટે સામાન્ય રીતે નીચે પૈકી કયો સમય ગોઠવાયેલ હોય છે?
 (A) 2s (B) 5s (C) 3s (D) 6s
- 14 નીચેનાં પૈકી કયું પદ જુદી જુદી વસ્તુઓને એક જૂથમાં ભેગી કરવા માટે છે?
 (A) Cluster (B) Inline (C) Encapsulation (D) Parameter
- 15 નીચેનાં પૈકી કઈ બ્લેન્ડ પદ્ધતિની સામાન્ય ગોઠવણી છે?
 (A) Composite (B) Alpha Over (C) Straight (D) Straight Onto
- 16 "શેલ" શું છે?
 (A) કમાન્ડ લાઇન ઇન્ટરફેસ (B) ગ્રાફિક્સ સ્પેસ (C) કમાન્ડ ઇન્ટરફેસ (D) આપેલ તમામ
- 17 ટર્મિનલ પર કોઈપણ સંદેશ દર્શાવવા માટેનો કમાન્ડ જણાવો?
 (A) msg (B) msgc (C) print (D) echo
- 18 લિનક્સમાં ડિરેક્ટરી બનાવવા માટેનો કમાન્ડ જણાવો?
 (A) pwd (B) mkdir (C) cd (D) md
- 19 એક ડિરેક્ટરી બહાર નિકળવા કયો કમાન્ડ વપરાય છે?
 (A) cd .. (B) cd.. (C) mkdir (D) cd
- 20 file1 અને file2 નું લખાણ ભેગું કરી file3 માં લઈ જવા માટે નીચેનામાંથી કયો કમાન્ડ વપરાય છે?
 (A) cat file1 file2 > file3 (B) cat > file1 file2 > file3 (C) cat file1 > file2 file3 (D) cat file1 file2 file3
- 21 dharti નામની ફાઇલ બનાવવા કયો આદેશ આપશો?
 (A) cat>dharti (B) cat dharti (C) cat>>dharti (D) cat<dharti
- 22 એક અથવા એક કરતાં વધારે બિનજરૂરી ફાઈલોને કાઢી નાખવા માટેનો આદેશ કયો છે?
 (A) cp (B) rm (C) mv (D) cw
- 23 આપણાં દ્વારા તૈયાર કરાયેલ ફાઈલો અને ડિરેક્ટરીઓની યાદી મેળવવા માટેનો આદેશ કયો છે?
 (A) dir (B) ls (C) list (D) directory
- 24 \$mv Umreth Ahmedabad આદેશથી શું થાય?
 (A) ઉમરેઠ ફાઇલનું નામ બદલાઈને અમદાવાદ થશે (B) અમદાવાદ ફાઇલનું નામ બદલાઈને ઉમરેઠ થશે (C) ઉમરેઠ ફાઇલની નકલ અમદાવાદ નામમાં થશે (D) આપેલ તમામ વિકલ્પ ખોટા છે.
- 25 નીચેના પૈકી કયો કમાન્ડ ડિરેક્ટરી દૂર કરવા માટે છે?
 (A) rdir (B) remove (C) delete (D) rmdir

- 26 લિનક્સમાં mv કમાન્ડ નીચેના પૈકી કયા હેતુ માટે ઉપયોગમાં લેવાય છે?
 (A) ડિરેક્ટરીનું નામ બદલવા (B) ફાઈલોની નકલ કરવા (C) ફાઈલોને અન્યત્ર ખસેડવા (D) A અથવા C
- 27 ફાઈલોની નકલ કરવા માટે નીચેના પૈકી કયો કમાન્ડ ઉપયોગમાં લઈ શકાય?
 (A) tar (B) cpio (C) cp (D) copy
- 28 DBMS શું છે?
 (A) ડેટાબેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (B) ડેટાબેઝ માઈગ્રેશન સિસ્ટમ (C) ડેટા મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ (D) ડાઈરેક્ટ બેઝ મેનેજમેન્ટ સિસ્ટમ
- 29 ડેટાબેઝમાં ગ્રાહક માટે નીચેનામાંથી શું સૌથી સારી રીતે નિર્દેશ કરે છે?
 (A) રિલેશનશિપ (B) એટ્રિબ્યુટ (C) એન્ટિટી (D) ડેટા
- 30 પ્રક્રિયા કરેલા ડેટા શું છે?
 (A) હકીકત (B) તૈયાર કરેલા ડેટા (C) ઇન્ફોર્મેશન (D) નિર્ણય
- 31 પ્રાઇમરી કી ની કિંમત.....હોય શકે નહીં.
 (A) ડુપ્લિકેટ વેલ્યુ (B) નલવેલ્યુ (C) A અને B બંને (D) એકપણ નહીં
- 32 એન્ટિટીનાં એટ્રિબ્યુટને.....તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
 (A) રો (B) કોલમ (C) ફિલ્ડ (D) આપેલ તમામ
- 33 .....એટલે ડેટાબેઝમાં કઈ-કઈ માહિતીનો સમાવેશ કરવો.
 (A) એન્ટિટી (B) રેકોર્ડ (C) કોલમ (D) રો
- 34 ડેટાબેઝ પર્યાવરણમાં પૂછવામાં આવેલો પ્રશ્ન.....તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
 (A) રિપોર્ટ (B) ફોર્મ (C) ક્વેરી (D) ટેબલ
- 35 ડેટાબેઝમાં ડેટાનો સંગ્રહ કરવા માટે.....એક મુળભૂત એકમ છે.
 (A) ક્વેરીઝ (B) રિપોર્ટ (C) ટેબલ (D) એકપણ નહીં
- 36 નીચેનામાંથી કયા ડેટામોડેલના પ્રકાર છે?
 (A) હાયરારકિલ (B) રિલેશનલ (C) નેટવર્ક (D) આપેલ તમામ
- 37 ....કી બનાવેલી હોય તો Entry Required પ્રોપર્ટીમાં yes સેટ કરવાની જરૂર નથી.
 (A) ફોરેન કી (B) પ્રાઇમરી કી (C) સંયુક્ત કી (D) A અને B બંને
- 38 ઓટો વેલ્યુ પ્રોપર્ટી ખાસ કરીને.....ફિલ્ડ માટે વપરાય, જેને પ્રાઇમરી કી બનાવી છે.
 (A) ટેક્સ્ટ (B) ડેટ-ટાઇમ (C) ન્યૂમરિક (D) A અને B બંને
- 39 ડેટાબેઝમાં ટેબલ વચ્ચે કયા ત્રણ પ્રકારની રિલેશનશિપ બાંધી શકાય.
 (A) એકથી એક (B) એકથી અનેક (C) અનેકથી અનેક (D) આપેલ તમામ
- 40 રિલેશનશીપમાં સુધારા કરવા સંબંધરેખા ઉપર રાઇટ ક્લિક આપી_____વિકલ્પ પસંદ કરો.
 (A) Delete (B) Save (C) Edit (D) એકપણ નહિ

- 41 ટેબલમાં એકપણ એન્ડ્રી એવી ન હોવી જોઈએ કે જેને સંબંધિત રેકોર્ડ માસ્ટર ટેબલમાં ન હોય આ ખ્યાલને.... કહેવામાં આવે છે.
- (A) ફોરેન કી (B) રેફરેન્શલ ઇન્ટિગ્રિટી
(C) પ્રાયમરી કી (D) એકપણ નહીં
- 42 જ્યારે એક કરતાં વધારે ફિલ્ડના જોડાણને પ્રાયમરી કી તરીકે નક્કી કરવામાં આવે ત્યારે તેને.... કી તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.
- (A) પ્રાયમરી કી (B) કંમ્પોઝિટ પ્રાયમરી કી
(C) ફોરેન કી (D) કંમ્પોઝિટ ફોરેન કી
- 43 નીચેનામાંથી ડેટાને ચઢતાક્રમમાં ગોઠવવા માટે કયો આઈકોન વપરાય છે?
- (A) (B) (C) (D)
- 44 બુલિયન પ્રકારના ફિલ્ડમાં ખરાનું ચિહ્ન શું સૂચવે છે?
- (A) સાચી કિમત (B) ખોટી કિમત
(C) સાચી-ખોટી કિમત (D) એકપણ નહીં
- 45 .....એક પ્રક્રિયા છે જે એક ટેબલમાંથી બહુવિધ ટેબલ્સમાં વિઘટન સૂચવે છે અને આ રીતે પેરેન્ટ-ચાઇલ્ડ રિલેશનશિપ બનાવે છે.
- (A) નોર્મલાઇઝેશન (B) નિરર્થકતા
(C) સોર્ટિંગ (D) એકપણ નહીં
- 46 રેકોર્ડના જૂથ પર ગણતરી કરવા કઈ ગણતરી વપરાય છે?
- (A) કસ્ટમ ગણતરી (B) પૂર્વ વ્યાખ્યાયિત ગણતરી
(C) A અને B બંને (D) એકપણ નહિ
- 47 Null શબ્દ શું સૂચવે છે?
- (A) કિમત ફિલ્ડ ખાલી નથી (B) કિમત ફિલ્ડ ખાલી છે.
(C) કિમત ફિલ્ડ ભરેલું છે. (D) એકપણ નહીં
- 48 ડેટાબેઝમાંથી ટેબલને દૂર કરવા માટે_____વિધાનનો ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
- (A) DROP TABLE (B) DELETE TABLE
(C) REMOVE TABLE (D) DELETE ALL TABLE
- 49 SQL નું પૂરું નામ શું છે?
- (A) Structured Query Language (B) Structure Query Level
(C) Start Query Level (D) એકપણ નહીં
- 50 ઉપનામ (Alias) એટલે શું?
- (A) ક્વેરીની નકલ કરવી (B) ક્વેરીમાં પસંદ કરેલ ફિલ્ડને અર્થપૂર્ણ નામ આપવું
(C) ક્વેરીને પ્રિન્ટ કરવી (D) ક્વેરીને સંબંધિત નથી